

Nr. 333/AMM/26.02.2019

**RAPORT
DE ACTIVITATE**
pentru ariile naturale protejate
PARCUL NATURAL APUSENI
ROSPA0081 Munții Apuseni-Vlădeasa
ROSCI0002 Apuseni
ROSCI0016 Buteasa
și cele 55 de arii naturale protejate care fac obiectul
Contractului nr
132/18.11.2014

- Anul 2018 -

Cuprins

ABREVIERI	3
1. DATE DE IDENTIFICARE A ADMINISTRATORULUI ȘI A ARIILOR NATURALE PROTEJATE.....	4
2. ENUMERAREA OBIECTIVELOR DE CONSERVARE CARE AU STAT LA BAZA ÎNFIINȚĂRII ARIILOR NATURALE PROTEJATE PARCUL NATURAL APUSENI ȘI ROSCI 0002 APUSENI, ROSCI 0016 BUTEASA, ROSPA0081 MUNȚII APUSENI-VLĂDEASA	4
3. PRESIUNI ANTROPICE ȘI NATURALE EXERCITATE ASUPRA ARIILOR NATURALE PROTEJATE.....	6
4. STAREA DE CONSERVARE A ARIILOR NATURALE PROTEJATE COMPARATIV CU ANUL PRECEDENT	12
5. NUMĂR DE AVIZE FAVORABILE/NEFAVORABILE ELIBERATE DE CUSTODE PENTRU PLANURI/PROIECTE/ACTIVITĂȚI SUPUSE PROCEDURILOR DE REGLEMENTARE DE MEDIU	15
6. CONTROALE ALE AUTORITĂȚILOR DE MEDIU	16
P1. MANAGEMENTUL BIODIVERSITĂȚII	18
1.1. Inventariere și cartare.....	18
1.2. Monitorizarea stării de conservare	18
1.3. Pază, implementare reglementări și măsuri specifice de protecție	20
1.4. Managementul datelor.....	31
1.5. Reintroducerea speciilor dispărute.....	31
1.6. Reconstrucție ecologică	31
1.7. Implementarea setului de măsuri minime de conservare, respectiv a planului de management	31
P2. TURISM	33
2.1. Infrastructură de vizitare	33
2.2. Servicii, facilități de vizitare și promovarea turismului.....	33
2.3. Managementul vizitatorilor.....	35
P3. CONȘTIENTIZARE, CONSERVARE TRADIȚII ȘI COMUNITĂȚI LOCALE.....	36
3.1. Tradiții și comunități.....	36
3.2. Conștientizare și comunicare	36
3.3. Educație ecologică	39
P4. MANAGEMENT ȘI ADMINISTRARE	43
4.1. Echipament și infrastructură de funcționare	43
4.2. Personal de conducere, coordonare, administrare.....	43
4.3. Documente strategice și de planificare (stadiul de realizare a regulamentului, planului de management, a unor proiecte cu finanțare europeană/alte surse de finanțare care vizează aria naturală protejată)	44
4.4. Instruire personal.....	45
4.5 Bugetul asigurat pentru administrarea ariei naturale protejate, pentru anul în care se face raportarea (valoarea cheltuielilor efectuate în folosul ariei, valoarea tarifelor încasate).....	46
4.6. Bugetul alocat pentru anul 2017 (sursele de finanțare, valoare, activități propuse)	47

ABREVIERI

APM	Agencia pentru Protecția Mediului
APNA	RNP-Romsilva Administrația Parcului Natural Apuseni R.A.
CAV	Centru Administrativ și de Vizitare
CCM	Contract Colectiv de Muncă
CS	Consiliu Științific
CV	Centru de Vizitare
DAF	Drum auto forestier
DS	Direcție Silvică
EIP	Echipament Individual de Protecție
GIS	Sisteme Informatice Geografice
GNM	Garda Națională de Mediu
HG	Hotărâre de Guvern
ISER	Institutul de Speologie "Emil Racoviță"
IT	Tehnologia Informației
L	Lege
OM	Ordin de Ministru
OS	Ocol Silvic
OUG	Ordonanță de Urgență
PNA	Parcul Natural Apuseni
PSI	Paza și Stingerea Incendiilor
RNP-Romsilva	Regia Națională a Pădurilor - Romsilva
SSM	Securitatea și Sănătatea în Muncă
u.a.	Unitate amenajistică
UP	Unitate de Producție
UAT	Unitate Administrativ-Teritorială

1. DATE DE IDENTIFICARE A ADMINISTRATORULUI ȘI A ARIILOR NATURALE PROTEJATE

Administratorul ariilor naturale protejate pentru care s-a întocmit prezentul raport este **RNP-Romsilva Administrația Parcului Natural Apuseni R.A. (APNA)**.

Aceasta este o unitate cu personalitate juridică a Regiei Naționale a Pădurilor - Romsilva (RNP-Romsilva), și a fost constituită în baza Hotărârii de Guvern nr. 229/2009 și care a funcționat anterior începând cu anul 2004 ca subunitate a Direcției Silvice Oradea.

Ariile naturale protejate care fac obiectul prezentului raport sunt administrate în baza contractului de administrare înregistrat cu nr. RNP 132/19.11.2014 și nr. APNA 2056/19.11.2014, încheiat între Regia Națională a Pădurilor - Romsilva și RNP Romsilva – Administrația Parcului Natural Apuseni R.A.

Perioada de raportare aferentă prezentului document este 01.01.2018 – 31.12.2018.

2. ENUMERAREA OBIECTIVELOR DE CONSERVARE CARE AU STAT LA BAZA ÎNFIINȚĂRII ARIILOR NATURALE PROTEJATE PARCUL NATURAL APUSENI ȘI ROSCI 0002 APUSENI, ROSCI 0016 BUTEASA, ROSPA0081 MUNȚII APUSENI-VLĂDEASA

Parcul Natural Apuseni (PNA) se suprapune cu siturile Natura 2000: ROSCI0002 Apuseni și ROSPA0081 Munții Apuseni-Vlădeasa. ROSCI0016 Buteasa este inclus în ROSPA0081 Munții Apuseni – Vlădeasa. De asemenea, sunt incluse în perimetrele PNA și siturilor Natura 2000 conexe, 55 de arii naturale protejate (monumente ale naturii și rezervații naturale).

Parcul Natural Apuseni (PNA) are o suprafață de 75.786 ha stabilită prin Legea nr. 5/2000, iar descrierea limitelor și harta PNA, precum și încadrarea ariei protejate ca parc natural au fost aprobate prin HG nr. 230/2003, întinzându-se pe raza județelor Bihor, Alba și Cluj.

Datorită importanței carstului în general și a anumitor fenomene carstice caracteristice acestei zone a României, în arealul actual al PNA a fost propusă constituirea unui parc național încă din deceniul al patrulea al secolului XX de către savantul român Emil Racoviță.

În ultimele decenii s-a mai evidențiat un element al importanței zonei, aceasta fiind printre ultimele zone naturale de carst împădurit de mari dimensiuni din Europa. Această zonă adăpostește plante în cel mai sudic punct al arealului lor de răspândire din emisfera nordică. Habitatele subterane specifice zonelor carstice au determinat evoluția unui mare număr de endemite troglobionte.

Comunitățile umane din zona parcului, aparțin uneia din cele mai reprezentative populații locale la nivel național din punct de vedere al identității, obiceiurilor și tradițiilor. Această populație poartă denumirea de moși.

Zona posedă un peisaj de înaltă calitate estetică, cu o mare diversitate de habitate, floră și faună, care se datorează utilizării metodelor tradiționale de utilizare a terenului, organizării sociale și obiceiurilor specifice.

Conform prevederilor OUG 57/2007, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, modificată, completată și aprobată prin Legea nr. 49/2011, PNA corespunde categoriei V IUCN: „Peisaj protejat: arie protejată administrată în principal pentru conservarea peisajului și recreere”, având ca obiectiv principal „protecția și conservarea unor ansambluri peisagistice în care interacțiunea activităților umane cu natura de-a lungul timpului a creat o zonă distinctă, cu valoare semnificativă peisagistică și/sau culturală, deseori cu o mare diversitate biologică”.

ROSCI 0002 Apuseni cu o suprafață de 75.943 ha, a fost desemnat ca arie protejată, sit

Natura2000, datorită prezenței a 39 tipuri de habitate de interes comunitar, 13 specii de mamifere, 3 specii de amfibieni, 4 specii de pești, 11 specii de nevertebrate, 7 specii de plante enumerate în anexa II a Directivei Consiliului 92/43/CEE, ca și pentru cei 152 de taxoni importanți de floră și faună, inclusiv pentru valoroasele elemente naturale componente ale peisajului cu importante atribute definite de număr, densitate mare ca și de valențe estetice, științifice, recreative și educative superioare.

ROSPA0081 Munții Apuseni-Vlădeasa, cu o suprafață de 93.082 ha, a fost desemnat ca sit Natura 2000, datorită prezenței unei specii de interes conservativ global, *Crex crex*, celor 20 de specii de păsări amenințate la nivel comunitar și celor 35 de specii de păsări cu migrație regulată, zona propusă constând din Parcul Natural Apuseni lărgit cu Muntele Vlădeasa, pentru a include habitate importante din punct de vedere avifaunistic reprezentate de pădurile întinse de molid, amestec de molid- fag, de fag, respectiv zonele stâncoase unde își găsesc loc de cuibărit speciile de răpitoare, ca și pajiștile care reprezintă locuri de hrănire pentru speciile menționate și de cuibărit pentru alte specii de păsări.

ROSCI 0016 Buteasa cu suprafața de 396 ha, este inclus în întregime în ROSPA0081 Munții Apuseni-Vlădeasa, include și se suprapune cu rezervația naturală 2.146 Vârful Buteasa, declarată prin Legea 5 din 2000. Situl a fost declarat pentru habitatele de interes comunitar: 4030 – Tufărișuri uscate europene; 6430 – Comunități de lizieră cu ierburi înalte hidrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; 9110- Păduri de fag de tip Luzulo-Fagetum, ca și pentru speciile de interes comunitar: triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*), triton cu creastă (*Triturus cristatus*), buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*), Carab (*Carabus hampei*), șarpe de casă (*Natrix natrix*).

Conform Formularului Standard completat în anul 2000 pentru caracterizarea ariei protejate 2.146 Vârful Buteasa, fauna de talie mare care își găsește adăpost în zonă include ursul, misterțul, capra neagră, râsul, cerbul, căpriorul, iar dintre păsări, cocoșul de munte. Deși aceste specii importante nu au fost menționate nici în formularul standard al ariei naturale protejate completat ulterior, în anul 2007, nici în formularul standard al ROSCI 0016 Buteasa, toată zona de culme, din împrejurimile stațiunii Stâna de Vale, continuându-se cu suprafețele de pădure și pajiște aferente culmii principale a Vlădesei care face trecerea către zona inclusă în Parcul Natural Apuseni reprezintă unul din ultimele refugii ale faunei de talie mare din Carpații Occidentali, fiind caracterizată printr-o deosebită sălbăticie și frumusețe.

Pe baza interpretării informațiilor cuprinse în amenajamentul silvic al OS Remeți se poate afirma că arboretele din jurul Vf. Buteasa sunt aproape exclusiv de molid, cu vârste cuprinse între 60-150 de ani, cu media peste 100 ani.

Suprafața inclusă în fondul forestier totalizează aproximativ 265 ha (67% din suprafața sitului). Zona din afara fondului forestier este reprezentată de stâncării și grohotișuri, pâlcuri de jneapăn (care acoperă aproximativ 10% din suprafața sitului), tufărișuri de ienupăr (pe aproximativ 16% din suprafața sitului) și pajiște subalpină (aproximativ 6% din suprafața sitului).

Datorită neconcordanțelor existente între datele conținute în Formularul Standard Natura 2000 și informațiile bibliografice deținute, se impune, verificarea acestora în baza unui studiu mai aprofundat al zonei vizate.

Pe scurt, obiectivele de conservare care au stat la baza înființării PNA și ale siturilor Natura 2000 conexe, se pot sintetiza astfel:

1. menținerea diversității ecosistemelor, a speciilor și peisajului;
2. menținerea unei interacțiuni armonioase între comunitățile umane locale și natură, prin protecția peisajului terestru și/sau acvatic și continuarea utilizărilor tradiționale ale terenurilor, practicile de construcție și manifestărilor sociale și culturale;
3. menținerea și stimularea stilului de viață precum și activităților economice tradiționale bazate pe utilizarea durabilă a resurselor, a culturii tradiționale.

3. PRESIUNI ANTROPICE ȘI NATURALE EXERCITATE ASUPRA ARIILOR NATURALE PROTEJATE

În analiza presiunilor au fost evaluate influențele naturale sau antropice trecute sau prezente care afectează în mod cumulativ sau separat viabilitatea pe termen lung și/sau mediu a unei specii sau a unui habitat.

PARCUL NATURAL APUSENI ȘI ROSCI 0002 APUSENI, ROSCI 0016 BUTEASA, ROSPA0081 MUNȚII APUSENI-VLĂDEASA ȘI CELE 55 DE ARII NATURALE PROTEJATE

Principalele presiuni antropice care se exercită la nivelul habitatelor și speciilor din PNA și siturile Natura 2000 conexe, sunt următoarele (enumerarea s-a realizat utilizând codurile Natura 2000 Standard Data Form Explanatory Notes):

Activități agricole, silvice și creșterea animalelor:

101. Modificarea practicilor agricole

140. Pășunatul

141. Abandonarea sistemelor pastorale

151. Eliminarea tufărișurilor și arbuștilor

180. Arderea controlată

190. Alte activități agricole și silvice

Efectele pășunatului asupra biodiversității pot fi negative atât din punct de vedere al suprapășunatului, cât și al subpășunatului. Impactul suprapășunatului este foarte evident, mai ales în anumite zone ale parcului cum ar fi poiana Călineasa, zona Lăzurani, curba Firii, depr. Bălileasa etc. Acestea se manifestă prin eroziunea solului, compactarea lui prin tasare și schimbarea radicală a chimismului prin poluare cu substanțe organice provenite din dejecții (mai pronunțat în zona Lăzurani), schimbarea compoziției vegetației prin proliferarea unor specii de plante nitrofile (*Urtica dioica*, *Rumex alpinus*).

În anul 2018 a fost monitorizată activitatea pastorală pe pajiștile din zona PNA și a siturilor Natura 2000 administrate, rezultând un nivel de utilizare similar anilor anteriori, excepție făcând Poiana Onceasa unde în acest an nu s-a pășunat.

S-a constatat că se pășunează pe majoritatea pajiștilor, cu animale aflate în proprietatea locuitorilor din comunitățile locale.

Pe pajiștile din zona curba Lăzurani și curba Firii se impune ca în anii următori să se reducă numărul de oi care pășunează pe suprafața acestora pentru a se evita suprapășunatul, ca și schimbarea mai frecventă a locurilor de instalare a stânelor deoarece se observă începerea degradării vegetației pe anumite porțiuni din pajiștile menționate.

Lipsa pășunatului în anumite zone utilizate în mod tradițional ca pășuni, duce la reducerea diversității floristice în decursul procesului de succesiune ecologică, de transformare a pajiștilor în ecosisteme forestiere. Acest fenomen a fost remarcat, în cursul acestui an, ca și în anii anteriori, pe unele pajiști cum ar fi Poiana Vârtope Mic.

Față de anii precedenți, nu s-au înregistrat activități ilegale precum incendierea pajiștilor sau defrișarea ienupărului și jneapănului, ca urmare a neacordării de subvenții de către APIA pentru întreținerea și curățarea pajiștilor în zona Micău.

În anul 2018 reglementarea activităților pastorale și de menținere a habitatelor de pajiște s-a realizat de către APNA prin emiterea unui număr de 66 adrese și avize privind activitățile menționate către persoane fizice și juridice din zonă, necesare pentru obținerea subvențiilor de la APIA și implicit pentru respectarea ecocondiționalităților.

Mangementul fondului forestier

160. Managementul silvic

162. Plantarea artificială

164. Tăierea controlată

166. Eliminarea arborilor morți (Tăiere de igienizare)

Exploatarea planificată a resurselor forestiere se face cu respectarea regimului silvic.

În anul 2018 au fost verificate partizile pentru care a fost solicitat avizul APNA de către agenții economici și de ocoalele silvice care administrează fond forestier în PNA și în siturile Natura 2000 administrate de către APNA.

De asemenea, au fost urmărite lucrările de împăduriri, constatându-se ca toate ocoalele care administrează fond forestier în zonele de responsabilitate din județul Cluj au efectuat lucrări de împădurire pe suprafețele trecute în clasa de regenerare, cu specii autohtone. O excepție s-a constatat și în acest an pe proprietatea Comunei Rieni, în zona Măgura Vânăta unde, pe suprafețele dezgolite ca urmare a calamităților și a unor tăieri, neavizate de APNA, nu au fost efectuate lucrări de reîmpădurire, rămânând suprafețe mari neregenerate.

În unele cazuri, lucrările de exploatare forestiere, aplicate neconform normelor tehnice în vigoare, au afectat habitate cu valoare ridicată de conservare fiind deteriorată preponderent funcția de protecție a pădurii. Tăierile și extragerile materialului lemnos rezultat s-au făcut și se mai fac uneori cu utilaje și metode inadecvate care afectează solul, semințișul, albiile apelor curgătoare etc.

În cursul anului 2018 s-a constatat că este foarte rar întâlnită, în comparație cu anii precedenți, amplasarea materialului lemnos, atât sub formă de bușteni cât și sub formă prelucrată (cherestea) de-a lungul drumurilor din ariile naturale protejate, precum și păstrarea în aceste locații pentru o perioadă mai lungă de timp. Cu toate acestea, se mai întâlnesc astfel de situații sporadice în zone din județul Alba, respectiv zonele Ocoale-Călineasa și Horea-Mățișești.

Tăierile ilegale reprezintă o amenințare importantă asupra habitatelor forestiere din PNA și siturile Natura 2000 conexe, ca și abandonarea rumegușului rezultat din prelucrarea lemnului la marginea drumurilor și aruncarea lui în cursurile de apă, acestea ducând la depășirea capacității de producție a suprafețelor de pădure, însă ele au înregistrat o tendință descendentă în ultimii ani, fiind în mare parte monitorizate de APNA și întreprinzându-se demersurile legale ce se impun în aceste situații.

În anul 2018 au fost constatate tăieri ilegale de arbori în fondul forestier și în afara acestuia în toate cele trei județe Bihor, Alba și Cluj, dar suprafețele afectate au fost de mici dimensiuni.

Tot în acest an în zona de responsabilitate din județul Cluj s-a continuat punerea în valoare a masei lemnoase doborâte în urma furtunii din 17.09.2017 la OS Beliș, OS Huedin, OS Mărgău, OSP Vlădeasa și OS Horea Apuseni, rezultând volume mari de masă lemnoasă doborâtă mai ales în ZPI, respectiv Vărășoaia, Onceasa, Tomnatec, Valea Stanciului. Agenții de teren din zona de responsabilitate din județul Cluj au participat la punerea în valoare a acestor doborâturi.

S-a constatat și faptul că atacurile de Ips sp. s-au menținut la intensitate mică comparativ cu anii precedenți ca urmare a condițiilor meteo nefavorabile pentru răspândirea acestor specii (ploi numeroase), măsurile aplicate de către administratorii fondului forestier pentru controlul și reducerea populațiilor acestora fiind amplasarea de curse feromonale, dar și extragerea arborilor infestați din fondul forestier.

Administratorii fondului forestier de pe zona de responsabilitate din județul Cluj nu au reușit până la finalul anului 2018 extragerea în totalitate a masei lemnoase doborâte și afectate de furtuna din 17.09.2017, o situație similară fiind și în zonele de responsabilitate din județele Alba și Bihor, existând în acest context riscul unor atacuri mai consistente ale gândacilor de scoarță, preponderent a genului *Ips*, dacă nu se vor adopta măsuri urgente de prevenire ale atacurilor dăunătorilor forestieri ca și de extragere a materialului lemnos în timp util.

Activități de pescuit, vânătoare și cules*243. Braconajul, otrăvirea, capcane**250. Recoltarea din floră**251. Recoltarea ilegală de specii floristice*

Exploatarea resurselor naturale, reprezentate de fructe de pădure, ciuperci și plante medicinale, exercită o presiune care, în condițiile unei legislații permissive preponderent neadecvate reglementării acestor activități, ca și a dificultăților de punere a ei în aplicare, poate să ducă la diminuarea acestor resurse. În situația unor studii de evaluare a impactului activității asupra mediului realizate superficial de către firmele din domeniu, aceste activități de colectare, achiziționare, comercializare a fructelor de pădure, ciupercilor, plantelor medicinale etc., ar putea conduce, pe viitor, la afectarea gradului de conservare al habitatelor din care acestea sunt colectate.

Astfel, în anul 2018 au fost constatate mai multe nereguli în legătură cu activitățile de colectare a speciilor de floră. Cele mai elocvente exemple în acest sens au fost identificate pe teritoriul ariilor naturale protejate administrate de APNA, situate în județul Cluj, unde, culegători, care au domiciliul în afara limitelor PNA și ale siturilor Natura 2000 conexe, transportă ciupercile și fructele de pădure la firme care au puncte de achiziție în afara limitelor PNA, astfel, ne mai putându-se exercita vreun control asupra cantităților care se recoltează din ariile naturale protejate administrate. În această situație, studiile de evaluare a resurselor devin formale, ca și avizele date pentru o anumită cantitate.

Au fost continuate acțiunile de control la punctele de achiziție de ciuperci și fructe de pădure, împreună cu reprezentanți ai GNM, ai Jandarmeriei Montane cât și cu reprezentanți ai Primăriei Beliș și ai Poliției Locale Beliș, iar ca urmare, au fost aplicate sancțiuni contravenționale conform OUG 57/2007 actualizată.

La punctele de achiziție din zona Grinzi, Ciurtuci, Poiana Horii s-a constatat că există deșeuri abandonate. Aceste deșeuri sunt rezultate în urma activităților de achiziție a fructelor de pădure, ciupercilor și plantelor medicinale. Agenții economici nu evacuează deșeurile de la punctele de achiziție, cu toate că această condiție este specificată ca fiind obligatorie în avizul emis de APNA

Se realizează sezonier monitorizarea acestor tipuri de activități, și se adoptă măsurile legale ce se impun.

Pe parcursul anului 2018 în zona de responsabilitate din județul Cluj nu au mai fost amplasate tabere ilegale de culegători de ciuperci precum în anii anteriori și, drept urmare, cantitatea de deșeuri din acest amplasament a fost mult diminuată.

Ca urmare a controalelor efectuate de către agenții de teren din zonele de responsabilitate din județele Alba și Bihor împreună cu jandarmii montani și reprezentanți ai poliției locale nu au fost constatate activități ilegale ale firmelor specializate și ale culegătorilor de fructe de pădure, ciuperci și plante medicinale.

Referitor la combaterea braconajului piscicol au fost efectuate patrulări ale agenților de teren din zona de responsabilitate din județul Alba împreună cu reprezentanți ai OS Gârda, Postului de Jandarmi Montani Arieșeni, ai Poliției Cîmpeni și ai Inspectoratului de Poliție Alba, pe râul Arieș, surprinzându-se un număr de 22 de pescari întruniți în cadrul unei competiții organizate de Clubul Muscarilor Baia de Arieș, care însă nu beneficia de aviz din partea APNA, drept urmare, aplicându-se sancțiuni contravenționale conform prevederilor OUG 57/2007, actualizată.

Activități de braconaj piscicol nu au fost semnalate în zonele de responsabilitate de pe județele Cluj și Bihor ca urmare a patrulărilor efectuate de agenții de teren însoțiți de jandarmii montani și reprezentanți ai poliției locale.

Braconajul însă, deși la scară mică, reprezintă o amenințare asupra speciilor de faună de interes cinegetic și a celor strict protejate, precum carnivore mari, păsări răpitoare, cu toate că această activitate ilegală este permanent monitorizată și se iau măsuri de combatere a ei.

În anul 2018, au fost intensificate activitățile de prevenire a braconajului de către personalul

APNA ca și colaborarea cu jandarmii montani și reprezentanții poliției locale, dar cu toate că în județele Alba și Bihor au existat unele indicii cu privire la tentative de braconaj, acestea nu au fost constatate.

Activități miniere și extragere de minerale

301. Cariere

În prezent, pe teritoriul ariilor naturale protejate administrate funcționează legal 2 cariere, preexistente înființării ariilor naturale protejate, la Băița-Plai jud. Bihor și la Mățișești jud. Alba. Zona este afectată într-un mod aproape iremediabil de intervenția antropică prin modificarea morfologiei suprafeței.

De asemenea, sunt prezente halde de steril în zonele Băița-Nucet, Valea Fagului, Valea Seacă, Valea Aleului, Valea Rea.

Toate aceste activități se derulează anterior anului 2004, drept urmare sunt monitorizate și în prezent.

În anul 2018, în urma verificărilor periodice, nu au fost constatate exploatări de resurse minerale, în plus față de cele menționate.

Activități de urbanism, industrializare sau activități similare

402. Urbanizare discontinuă

403. Locuințe/așezări dispersate

409. Alte forme de așezări

420. Depozite de deșeuri

Una din principalele presiuni cu care se confruntă APNA de la începutul funcționării administrației este cea de extindere și dezvoltare a zonelor locuite, fără ca aceste activități să fie generate întotdeauna de nevoi locale ci, mai curând, de persoane sau grupuri de persoane din afara comunităților locale. Prin procesul de planificare, monitorizare și control, APNA a încercat permanent să prevină degradarea peisajului și biodiversității, fragmentarea și degradarea habitatelor prin mijloacele legale și logistice de care dispune. Cu toate acestea nivelul acestei categorii de presiuni rămâne ridicat. În anul 2018 prevenirea acestor presiuni a fost realizată în primul rând prin procesul de avizare de planuri și proiecte, ceea ce implică și activități de verificare și control precum și de corelare a datelor cu prevederile legale.

În anul 2018 s-a continuat activitatea de inventariere și centralizare a datelor referitoare la construcțiile ilegale.

Astfel, în zona de responsabilitate din județul Cluj, zona de management durabil a PNA, au fost identificate 4 construcții ilegale. Două dintre acestea situate pe malul lacului Fântânele, ai căror proprietari nu au fost identificați, chiar după controale efectuate de către rangerii APNA împreună cu reprezentanții GNM Cluj și GNM București, urmând ca cei din urmă să facă demersurile legale pentru a identifica proprietarii construcțiilor.

La a treia construcție ilegală, situată în zona Lazurani, s-a efectuat un control împreună cu GNM Comisariatul Județean Bihor.

A patra construcție ilegală a fost identificată în zona Cionca pentru care s-a făcut plângere penală de către APNA urmând să se facă demersurile legale pentru a identifica proprietarii construcțiilor.

De asemenea, în zona de responsabilitate din județul Alba, pe lângă cele 162 de construcții ilegale inventariate în anul 2017 pentru care s-au făcut plângeri penale, în acest an, au mai fost identificate două construcții presupuse a fi ilegale deoarece sunt amplasate în zona de management durabil, denumita Fleiu, din Valea Albacului, pentru care s-au depus sesizării penale.

În zona de responsabilitate din județul Bihor, ca urmare a controlului din partea GNM București cu privire la construcțiile ilegale conform inventarierii făcute de către APNA, s-a stabilit măsura ca APNA să facă sesizări penale către organele abilitate pentru toate construcțiile care nu dețin aviz din partea APNA.

Pentru construcțiile ilegale identificate s-au aplicat măsurile legale și se monitorizează de asemenea efectele demersurilor legale întreprinse de către APNA în anii anteriori.

S-a continuat monitorizarea în vederea prevenirii abandonării deșeurilor și înlăturării deșeurilor abandonate. În cursul anului 2018 s-au identificat noi zone de depozitare ilegală a deșeurilor ca și menținerea unor depozități preexistente în locații din zona de responsabilitate din județul Cluj de pe suprafața PNA și siturilor Natura 2000 conexe.

Și în zona de responsabilitate din județul Alba au fost identificate 10 locații noi cu depozite ilegale de deșeuri, din care 3 locații au fost igienizate în totalitate și au fost întocmite 2 procese verbale de contravenție conform prevederilor OUG 195/2005, actualizată.

În zona de responsabilitate din județul Bihor, în anul 2018 nu au fost identificate locații noi cu depozite ilegale de deșeuri, dar au fost igienizate 3 locații preexistente din zonele: Padiș-Vărășoia, Glavoi să Curba Mare-Vârtoș.

Cu toate că se întreprind de către personalul APNA acțiuni de conștientizare a populației locale, numeroase activități de ecologizare, montare de coșuri pentru colectarea deșeurilor, persistența depozitării deșeurilor în afara locurilor special amenajate se datorează lipsei contractelor cu firmele de salubritate sau nerespectării prevederilor contractuale de către acestea, dezinteresului manifestat de către locuitori și turiști față de această problemă.

Timpul liber și turismul

602. *Complex de schi*

608. *Camping, caravane*

622. *Vehicule nemotorizate*

623. *Vehicule motorizate*

624. *Alpinism, turism montan, speologie*

Activitățile intensive de recreere, mai ales în zonele sensibile ale parcului se constituie ca presiuni asupra gradului de conservare a speciilor și habitatelor, peisajului și fenomenelor geomorfologice.

Ca urmare acțiunilor de patrulare și controalele tematice, în acest an, s-au luat măsuri pentru dezafectarea unor vetre de foc ilegale, sancționarea accesului cu vehicule motorizate în afara drumurilor publice și a campării în perimetre neavizate, abandonării necontrolate a deșeurilor

Ca și în anii anteriori, în anul 2018 s-a insistat pe acțiuni de prevenire și control a acestui tip de activități.

Pe parcursul anului 2018 au fost întreprinse activități de dezafectare vetrelor de foc din afara zonelor de campare precum și sancționarea accesului cu vehicule motorizate în afara drumurilor publice și a campării în afara zonelor premise, fiind întocmite un număr de 12 procese verbale de contravenție conform prevederilor OUG 57/2007, actualizată. De asemenea, s-a pus accentul pe prevenirea și informarea vizitatorilor PNA despre faptul că pot degrada și afecta în mod negativ habitatele și speciile din ariile naturale protejate prin săvârșirea acestor fapte, iar mare parte din turiștii care au vizitat PNA au înțeles.

Prin activitatea de avizare și controlul exercitat de APNA, aceste presiuni sunt menținute la un nivel cât mai redus.

Poluare și alte impacturi ale activităților umane

700. *Poluarea*

701. *Poluarea apei*

703. *Poluarea solului*

709. *Alte forme de poluare sau alte forme asociate de poluare*

În unele zone carstice (ex. Platoul Carstic Ocoale, Padiș, Căput, etc.) lipsește un sistem de colectare, evacuare, epurare a apelor uzate, iar sistemele proprii care deservește construcțiile existente sunt ineficiente sau exploatare defectuos de către proprietari producându-se astfel o

poluare difuză a apei care nu se filtrează în sistemele carstice și iese uneori la suprafață unde este utilizată ca apă potabilă. Lipsa unui sistem eficient de distribuire a apei potabile și de epurare a apelor menajere sunt probleme majore care, în unele zone, constituie factori limitativi pentru dezvoltarea acestora, și pot duce la degradări ireversibile ale ecosistemelor subterane. Calitatea apelor curgătoare este afectată de poluarea cu deșeuri menajere din gospodăriile localnicilor, dar și din activitățile turistice. Fenomenul are o amploare mai mare în zona de intravilan din platoul Padiș și Valea Cetăților, în zona Văii Sighiștelului și în localitățile situate în bazinul superior al Văii Arieșului, satul de vacanță Vârtope.

În urma analizelor chimice și microbiologice realizate în trecut s-a constatat că majoritatea surselor de apă de pe cuprinsul PNA sunt afectate de poluare, respectiv unele nu sunt potabile.

Pe parcursul anului 2018 s-au efectuat verificări pe teren privind potențiale surse de poluare, insistându-se pe acțiuni de prevenire și control.

Schimbări ale condițiilor hidraulice provocate de om

850. Modificarea funcționării hidrografice

852. Modificarea structurală a cursurilor de apă interioară

890. Alte schimbări ale condițiilor hidraulice provocate de om

După construirea în trecut a barajelor care au creat acumulările existente (lacul Fântânele, lacurile din amonte și aval de Boga, lacul de pe valea Drăganului) s-au produs modificări în structura habitatelor, a compoziției în specii și a peisajului datorită fragmentării habitatului acvatic, a trecerii de la un regim de apă curgătoare la regim hidrologic lacustru, a etajării pe verticală a noilor lacuri formate. În funcție de dimensiuni, acestea generează un impact diferențiat, care e dificil de cuantificat în condițiile în care nu s-au efectuat studii asupra biodiversității înainte de construirea lor (în anii 1970), care să servească drept comparație pentru evaluarea potențialului impact pe care aceste amenajări antropice l-au avut sau îl mai au asupra mediului.

De asemenea, mai ales în zona sensibilă din platoul Padiș, dar și în alte zone cum ar fi bazinul superior al Văii Arieșului, s-au realizat numeroase captări de apă subterană fără o planificare teritorială adecvată și studii hidro-geologice de referință, după metoda „primul sosit – primul servit”. Acestea pot produce modificări ale circulației apelor de suprafață și din sistemele carstice.

Lucrările de regularizare a torenților, în general, și, mai ales, lucrările transversale efectuate în albia râurilor, afectează în mod negativ speciile de pești prin fragmentarea habitatului. Sunt afectate preponderent acele specii de pești care nu pot efectua sărituri mari pentru a depăși pragurile transversale: zglăvoaca (*Cottus gobio*), zărluga (*Cobitis taenia taenia*), chișcarul (*Eudontomyzon danfordi*), petrocul (*Gobio uranoscopus*) și țiparul (*Misgurnus fossilis*). Toate lucrările realizate cu respectarea prevederilor legale în perioada asigurării administrării de către APNA și care au fost supuse procesului de avizare au avut ca principale condiții asigurarea prevenirii fragmentării habitatelor.

S-a aflat în curs de monitorizare și în anul 2018 impactul asupra habitatelor și a biodiversității apărut ca urmare a prezenței microhidrocentralelor pe Valea Drăganului, în ROSPA 0081 Munții Apuseni-Vlădeasa, fără a se constata un impact negativ evident.

Procese naturale biotice

950. Evoluția biocenotică

990. Alte procese naturale

În urma observațiilor din teren, s-a constatat că la începutul anului 2014, în zona Ponor - Scind au apărut pe anumite suprafețe cu calcare la suprafață și expoziție înșorită, din zona de protecție integrală, mulți arbori uscați, din speciile molid și brad, cel mai probabil din cauza factorilor climatici, în special a secetei prelungite și temperaturilor ridicate din anii precedenți. Fenomenul se află sub monitorizare permanentă.

În strânsă relație cu exploatarea materialului lemnos sunt și presiunile reprezentate de cauze naturale. Astfel, vântul puternic poate produce masive doborâturi ale unor pâlcuri întregi de pădure,

care a fost rărită inițial de o exploatare nerațională. Această amenințare asupra biodiversității ecosistemelor forestiere este mereu prezentă în PNA, iar în anul 2017, s-a manifestat sub forma unei furtuni puternice în data de 17.09.2017 când, pe suprafața PNA și a siturilor Natura 2000 conexe, au fost doborâți cu preponderență arbori din specia *Picea abies* pe câteva sute de hectare, atât în masă cât și dispersați din zonele de protecție integrală și de management durabil ale PNA. În anul 2018 s-au monitorizat suprafețele afectate de doborâturi și de potențiale atacuri ale speciilor genului *Ips*.

4. STAREA DE CONSERVARE A ARIILOR NATURALE PROTEJATE COMPARATIV CU ANUL PRECEDENT

PARCUL NATURAL APUSENI ȘI ROSCI 0002 APUSENI, ROSCI 0016 BUTEASA, ROSPA0081 MUNȚII APUSENI-VLĂDEASA ȘI CELE 55 DE ARII NATURALE PROTEJATE

Termenul Stare de Conservare, conform definiției din Directiva Habitate, se referă la situația de ansamblu a speciilor în bioregiunile din România, evaluările fiind planificate a fi realizate pe câte o perioadă de 6 ani.

Termenul "stare de conservare" a fost utilizat și în Fișele Standard Natura 2000 pentru a indica situația unei specii la nivelul unui anumit sit Natura 2000 (la care se referea fișa), în aceste cazuri fiind stabilite trei categorii: A ("stare de conservare" excelentă), B ("stare de conservare" bună) și C ("stare de conservare" medie sau redusă).

În vederea eliminării eventualelor confuzii create de utilizarea aceluiași termen în cele două tipuri de cazuri (evaluarea situației la nivel de sit individual și evaluarea situației la nivel de regiune biogeografică), în versiunea de Fișă Standard Natura 2000 adoptată în 2011 termenul "stare de conservare" (în engleză: conservation status) a fost înlocuit cu termenul "grad de conservare" (în engleză: degree of conservation).

Ca urmare, în cazul evaluării situației speciilor și habitatelor de interes comunitar la nivel de regiune biogeografică se utilizează numai termenul „stare de conservare”, iar în cazul evaluării situației speciilor și habitatelor de interes comunitar la nivelul unui sit Natura 2000 se utilizează numai termenul „grad de conservare”.

În vederea monitorizării speciilor și habitatelor și evaluării gradului de conservare a acestora, se continuă realizarea și actualizarea protocoalelor de monitorizare și se extind activitățile de monitorizare și inventariere, după caz, pe suprafețe incluse în siturile Natura 2000 conexe PNA.

Se continuă monitorizarea habitatelor de interes comunitar pe toată suprafața PNA și a siturilor Natura 2000 conexe, cu preponderență pentru habitatele prioritare, dar și pentru cele sensibile și supuse presiunilor antropice și naturale (habitatele forestiere, cavernicole, de grohotiș, de turbării), în vederea evaluării gradului de conservare a acestora pe suprafețele ariilor protejate.

În ansamblu, gradul de conservare a celor 32 tipuri de habitate identificate în arealul PNA și al siturilor Natura 2000 conexe se menține, față de anul precedent, predominant B (bun), prin faptul că suprafețele ocupate de acestea se păstrează în limite relativ constante și și-au menținut integritatea structurală și funcțională. Cu toate că, urmare a furtunii din septembrie 2017, suprafețe relativ importante ocupate, în special, de habitatul 9410 au fost afectate de doborâturi de vânt, gradul de conservare a acestui tip de habitat se menține ca fiind A (excelent) pentru că există premise bune de regenerare și în anul 2018.

În zonele de protecție integrală, în care predomină habitatul 9410 Păduri acidofile cu *Picea abies* din regiunea montană (*Vaccinio-Piceetea*) în anul 2018 au fost avizate mai multe solicitări din partea ocoalelor silvice pentru extragerea masei lemnoase afectate de doborâtura de vânt din septembrie 2017 în scopul prevenirii atacurilor de *Ips sp.*, aceasta contribuind la prevenirea unor potențiale atacuri masive el dăunătorului forestier. Acolo unde a fost cazul măsurile de prevenire a atacurilor au fost limitate la tehnici și proceduri fără extragerea materialului lemnos cu avizul

Consiliului Științific. Cu toate acestea, în zonele tampon și de management durabil, unde se continuă activitatea de exploatare a masei lemnoase, preponderent a arborilor cu vârste înaintate, se observă o scădere a diversității biologice, fiind afectate, prin diminuarea locurilor de cuibărit, mai ales speciile de păsări răpitoare de zi și noapte, ca și cele de ciocănitori. De aceea se continuă monitorizarea acestor aspecte, cât și a dinamicii evoluției populațiilor de păsări și micromamifere.

Exploatarea resurselor naturale, reprezentate preponderent de fructe de pădure, ciuperci și plante medicinale, exercită o presiune care, în condițiile unei legislații permissive preponderent neadecvate reglementării acestor activități, cu scopul evitării afectării negative a capacității de suport a ecosistemelor, ca și a dificultăților de punere a ei în aplicare, poate să ducă la diminuarea acestor resurse. În situația unor studii de evaluare a impactului activității asupra mediului realizate superficial de firmele din domeniu, aceste activități de colectare, achiziționare, comercializare a fructelor de pădure, ciupercilor, plantelor medicinale etc., ar putea conduce la scăderea gradului de conservare al habitatelor din care acestea sunt colectate cât și a bazei trofice pentru o serie de specii de faună, una din speciile cele mai afectate fiind *Ursus arctos*. Se realizează monitorizarea acestor tipuri de activități în perioada sezonelor de recoltare.

În cadrul proiectului LIFE "*Conservarea speciilor de lilieci din Munții Pădurea Craiului, Bihor, Trascău*" derulat în perioada 2010 – 2013, implementat de APM Bihor și APLR au fost montate porți, sisteme de închidere a accesului în peșterile Coliboaia, Humpleu, Măgura, Fânațe și Onceasa pentru protecția speciilor de lilieci existente în acestea. Se constată rezultate favorabile în urma monitorizărilor anuale ale speciilor de chiroptere, transpuse prin menținerea gradului de conservare a populațiilor de chiropterelor în aceste habitate, dar și păstrarea integrității structurale și funcționale a ecosistemelor subterane vizate. Prin sistemul de avizare și control direct a activităților cu caracter speologic se menține sub control accesul în peșterile cuprinse în PNA și siturile Natura 2000 conexe, ducând la menținerea gradului de conservare a acestor tipuri de habitate, acesta fiind A (excellent).

Speciile de carnivore mari sunt monitorizate permanent, gradul de conservare a populațiilor existente în PNA este constant, neînregistrându-se fluctuații importante privind dinamica populațiilor rezidente față de anii precedenți. Aceleași aspecte fiind înregistrate și pentru speciile de ierbivore precum cerb comun, căprior, capră neagră.

Rezultatele evaluărilor din anii anteriori, până în 2018 au arătat că în PNA și ROSCI002 Apuseni trăiesc un număr de aproximativ 26 lupi (*Canis lupus*). Acest număr reprezintă numărul optim în raport cu suprafața PNA și ROSCI002 Apuseni, luând în considerare repartitia habitatelor preferate și biologia speciei. Este semnalată, în județul Cluj, prezența a trei haite de lupi, respectiv, în și respectiv: zona Ponor-Obârșia Someșului Cald-Călineasa-Barna (6-7 indivizi), zona Cetățuie-Valea Stanciului- Valea Arsă (3 indivizi), zona Poiana Horii- Pârâul Monosei-Tăul Dobrușului (4-5 indivizi), iar în județele Bihor și Alba câte un haitic, format din 6 și respectiv, 5 lupi. Concluziile monitorizării speciei arată că se menține gradul de conservare B (Bun), urmărindu-se mai atent trendul populației în următorii ani, habitatele forestiere preferate având grade de conservare de tip A (excellent) sau B (Bun).

În anul 2018 pe zona de responsabilitate din județul Cluj au fost constatate și pagube produse de lupi la ovine și câini domestici cât și la speciile de interes cinegetic, cervide și mistreți, mai ales în perioada de toamnă-iarnă.

În mod similar, se poate considera o populație bine reprezentată și pentru râș (*Lynx lynx*), existând pe suprafața PNA un număr de circa 20 râși (7 în județul Cluj, 5 în Bihor și 8 în județul Alba), având un grad de conservare B (Bun). Monitorizarea acestei specii este în curs de extindere, rezultând o imagine mai amplă a ecologiei populației de *Lynx lynx* și a arealului utilizat de aceasta în PNA și siturile Natura 2000 conexe.

Cu toate că speciile de carnivore mari nu figurează în Formularul Standard al ROSCI 0016 Buteasa, este necesară evaluarea efectivelor și statutului de conservare a speciilor menționate, având în vedere conectivitatea populațiilor cu cele din PNA și ROSCI 0002 Apuseni..

Monitorizările realizate pentru ursul brun (*Ursus arctos*), pe parcursul administrării ariilor naturale protejate până în prezent, au scos în evidență menținerea unui număr relativ constant, cu un ușor trend crescător în anul 2018, respectiv: 27-29 de exemplare față de 21-25 exemplare estimate în anul 2017, număr considerat de specialiști ca fiind sub capacitatea de suport a ecosistemelor preferate de acest mamifer. În anul 2018 efectivul de urs brun este distribuit astfel: 7 exemplare în județul Bihor (identificându-se și un bârlog locuit, în anul 2017), 18-20 exemplare în județul Cluj și aproximativ 2 exemplare în județul Alba.

În urma observațiilor făcute (urme pe zăpadă și noroi, camere cu senzor de mișcare) la specia urs în zona de responsabilitate din județul Cluj, pe parcursul anului, s-a observat prezența unui număr mai mare de exemplare (18-20) față de anii anteriori și este îmbucurătoare prezența mai multor femele cu pui de un an și doi ani. În zona Valea Stanciului și Valea Arsă a fost observată o ursoaică tânără cu 3 pui de doi ani. În zona Ponor au fost surprinse pe camerele de monitorizare două femele cu câte doi pui, din care una cu pui de un an și cealaltă femelă cu pui de doi ani. Aria de distribuție din zona de responsabilitate din județul Cluj unde este întâlnită specia frecvent cuprinde: Valea Stanciului, Pârâul Ponor, Pârâul Alunul Mic, Onceasa, Poiana Vârtopul Mare și Poiana Vârtopul Mic.

Cu toate că specia nu figurează în Formularul Standard al ROSCI 0002 Apuseni și al ROSCI 0016 Buteasa este necesară continuarea studierii acestei populații de *Ursus arctos*, cu preponderență pentru înțelegerea gradului de izolare, a coridoarelor de conexiune cu alte populații de urs din perimetrul Carpaților, a capacității de suport a și a ofertei trofice a habitatelor.

Cu toate că există o rețea de căi de acces destul de amplă în PNA, acestea nu au fost extinse în ultimul timp, în anul 2018 realizându-se doar reabilitări și reparații ale căilor de acces existente, evitându-se până în prezent fragmentarea suplimentară a habitatelor.

Habitatele de pajiști și fânețe își mențin gradul de conservare B (bun), cu toate că au existat afectări minore datorate tăierilor de vegetație arbustivă intenționate, ocazionate de aplicarea măsurilor de menținere a suprafeței pajiștilor. Se evidențiază necesitatea coroborării mai eficiente a legislației mediului cu cea din domeniul agricol, pentru evitarea, pe viitor, a degradării acestor tipuri de habitate, inclusiv prin lucrări realizate în temei legal din punctul de vedere al actelor normative privind agricultura.

Dezvoltarea și extinderea zonelor construite, inclusiv a construcțiilor izolate, în zonele de pajiști, fără deplina respectare a prevederilor legale, sunt o reală amenințare asupra habitatelor practice atât direct cât și indirect. În cazul habitatelor sensibile, situate cu preponderență în zona de protecție integrală, trebuie luate măsuri legale adecvate de către autoritățile care au fost sesizate de către APNA, cu privire la situațiile existente, menținerea și perpetuarea modului de construire ilegal putând să conducă pe viitor la deteriorarea gravă, uneori ireversibilă a gradului de conservare actual al habitatelor. APNA monitorizează în permanentă astfel de situații, solicitând în mod constant sprijinul autorităților competente pentru soluționarea cazurilor apărute.

Starea ecologică, chimică și potențialul ecologic al corpurilor de apă de suprafață la nivelul PNA și a siturilor conexe se poate caracteriza ca fiind bună-moderată.

Corpul de apă subterană ROSO04 - Munții Bihor – Vlădeasa, dezvoltat în zonă montană fără impact antropic, se află în stare calitativă bună, nefiind înregistrate depășiri ale valorilor prag la niciun indicator, conform datelor prezentate în Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa.

5. NUMĂR DE AVIZE FAVORABILE/NEFAVORABILE ELIBERATE DE CUSTODE PENTRU PLANURI/PROIECTE/ACTIVITĂȚI SUPUSE PROCEDURILOR DE REGLEMENTARE DE MEDIU

APNA a emis 224 de avize în anul 2018, din care 219 au fost favorabile cu impunerea de condiții și recomandări, în vederea respectării prevederilor legale în vigoare, iar 38 dintre acestea au fost emise în baza hotărârii Consiliului Științific înființat pe lângă Administrația Parcului Natural Apuseni. Din totalul avizelor emise în anul 2018, 5 avize au fost nefavorabile emise în baza hotărârii Consiliului Științific înființat pe lângă Administrația Parcului Natural Apuseni.

În anul 2018 au fost înregistrate și analizate documentațiile transmise în vederea obținerii avizelor, au fost solicitate clarificări și completări, au fost verificate în teren locațiile și amplasamentele propuse pentru realizarea de construcții/investiții, au fost transmise spre analiză membrilor Consiliului Științific, după caz, și în final au fost emise avize de către APNA în deplin temei legal. De asemenea, au fost desemnate persoane din partea APNA care să participe și să supravegheze respectarea condițiilor impuse prin avizele eliberate pentru activitățile propuse a fi desfășurate.

Relaționarea cu Consiliul Științific

Componența Consiliului Științific al Parcului Natural Apuseni a fost aprobată de către Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor prin *Ordinul nr. 1967 din 14.12.2015* și revizuită ulterior prin *Ordinul nr. 1222 din 29.06.2016 privind aprobarea componenței Consiliului Științific înființat pe lângă Administrația Parcului Natural Apuseni*.

APNA a menținut permanent comunicarea cu membrii Consiliului Științific prin transmiterea on-line a solicitărilor de avizare, precum și a altor documente pentru care a fost necesară emiterea unei hotărâri în vederea fundamentării științifice a avizelor APNA.

În data de 16.07.2018, la sediul Administrației Parcului Natural Apuseni a avut loc ședința de lucru a Consiliului Științific, în cadrul căreia au fost discutate și analizate atât problemele cu care se confruntă Administrația Parcului Natural Apuseni, cât și solicitările de avizare cuprinse pe ordinea de zi.

Pe parcursul anului 2018 au fost transmise spre analiză și supuse la vot de către membrii Consiliului Științific, un număr de 45 de solicitări în vederea emiterii avizului pentru planuri/programe/activități propuse a fi implementate/desfășurate pe teritoriul ariilor naturale protejate administrate de APNA, respectiv pentru aprobarea planului anual de lucru aferent anului 2018 și al raportului de activitate pentru anul 2017. Conform prevederilor legale în vigoare, în urma centralizării voturilor, au fost întocmite în total 45 de hotărâri ale Consiliului Științific, în baza cărora APNA a emis avizele solicitate de către beneficiari.

Relaționarea cu Consiliul Consultativ de Administrare

Componența Consiliului Consultativ de Administrare al Parcului Natural Apuseni și a siturilor Natura 2000 ROSCI0002 Apuseni, ROSCI0016 Buteasa și ROSPA0081 Munții Apuseni – Vlădeasa, situri aflate în administrarea RNP Romsilva – Administrația Parcului Natural Apuseni R.A. a fost aprobată de către Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor prin *Ordinul nr. 564 din 16.03.2016*.

În data de 07.06.2018 a fost întrunită ședința de lucru a Consiliului Consultativ de Administrare al Parcului Natural Apuseni și a siturilor Natura 2000 ROSCI0002 Apuseni, ROSCI0016 Buteasa și ROSPA0081 Munții Apuseni – Vlădeasa, situri aflate în administrarea RNP Romsilva – Administrația Parcului Natural Apuseni R.A., în cadrul căreia au avut loc o serie de

discuții privind managementul ariilor naturale protejate administrate de Administrația Parcului Natural Apuseni, precum și analiza capacității de producție a principalelor servicii ecosistemice de pe suprafața Parcului Natural Apuseni ca și suport pentru dezvoltarea economică durabilă a zonei, prin înființarea și dezvoltarea unor afaceri pro-biodiversitate, activitate desfășurată prin proiectul ECO KARST, finanțat prin programul Transnațional Dunărea (Interreg DTP) în care APNA deține calitatea de partener alături de alți 15 parteneri din 9 țări diferite.

6. CONTROALE ALE AUTORITĂȚILOR DE MEDIU

Nr. Crt.	Instituția de control	Data	Obiectul controlului	Măsuri impuse	Stadiul de realizare a măsurilor impuse APNA
1	Garda Națională de Mediu Comisariatul General Serviciul Comisariatul Județean Bihor	12.04.2018	Sesizare inregistrată la GNM CJ Bihor cu nr 882/23S/15.03.2018 privind afectarea versanților, pârâului și a unei proprietăți private ca umare a doborâturilor de vânt din data de 17.09.2017	1. Se vor transmite înștiințări către proprietarii terenului privat și către administratorii fondului forestier prin care se va solicita evacuarea materialelor lemnoase și a resturilor de exploatare din albia minoră și majoră a văii Aleului, având termen 5 zile lucrătoare de la primirea înștiințării.	Realizat
				2. Se vor lua măsurile legale cu privire la eliminarea deșeurilor existente în imediata apropiere a vagonului forestier și sancționarea făptuitorilor	Realizat
				3. Se va transmite la GNM CJ Bihor stadiul realizării măsurilor 1 și 2.	Realizat
2	Garda Națională de Mediu Comisariatul General Serviciul Comisariatul Județean Bihor	09.05.2018	Sesizare unor noi construcții, constatate cu ocazia acțiunilor de patrulare ale personalului de teren din cadrul RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni în zonele : Molhașurile de la Izbuțe, Bălileasa, Glăvoi, Vărășoia	1. Se vor lua măsurile legale de sancționare contravențională în cazul situației descrise prin adresa nr. 1052/AMM/23.05.2018 și la punctul 4. din prezenta Notă de Constatare	Realizat
				2. Se va transmite la GNM CJ Bihor stadiul realizării măsurii nr. 1.	Realizat
3	Garda Națională de Mediu Comisariatul General	26.06.2018 – 06.07.2018	Control tematic privind verificarea modului de realizare a obligațiilor ce revin RNP și APNA cu privire la administrarea ariilor naturale protejate administrate conform contract nr 2056/19.11.2014	1. Se va solicita de la ministerul Mediului un punct de vedere privind perceperea de tarife instituite de RNP ROMSILVA prin Hotărârea Comitetului Director nr. 1 din 23.01.2018	Realizat
				2. Se va transmite la GNM CG pe adresa adresa de e-mail biodiversitate@gnm.ro răspuns Ministerului Mediului	Realizat
				3. Se vor transmite către Parchetele de pe lângă Judecătoriile competente sesizările penale pentru construcțiile ilegale raportate prin situațiile înregistrate la APNA cu nr. 1436, 1437, 1438/ 05.07.2018 pentru care nu s-a formulat până la data controlului împreună cu reprezentanții Gărzii Naționale de Mediu	Realizat
				4. Se va transmite la GNM – CG pe adresa de e-mail niodiversitate@gnm.ro , situația centralizată a sesizărilor penale	Realizat
				5. Se va transmite la GNM CG pe adresa de	Realizat

Nr. Crt.	Instituția de control	Data	Obiectul controlului	Măsuri impuse	Stadiul de realizare a măsurilor impuse APNA
				e-mail biodiversitate@gnm.ro o informare cu privire la situația juridică și modul de folosință al Centrului de Vizitare Cefa	
3	Garda Națională de Mediu Comisariatul General	26.06.2018 – 06.07.2018	Control tematic privind verificarea modului de realizare a abligațiilor ce revin RNP și APNA cu privire la administrarea ariilor naturale protejate administrate conform contract nr 2056/19.11.2014	6. Se vor transmite către GN CJ Bihor, GNM CJ Alba și GNM CJ Cluj, informări cu privire la orice construcție ilegală, organizare de evenimente neautorizate pe raza ariei naturale protejate, însoțite de documentele care dovedesc luarea măsurilor legale care se impun	Realizat
				7. Se va transmite la GNM CG pe adresa de e-mail biodiversitate@gnm.ro o informare cu privire la situația construcțiilor menționate în Anexa 1438/05.07.2018, pentru care este trecută adresa APNA și nu s-au întocmit sesizări penale.	Realizat
4	Garda Națională de Mediu Comisariatul General Serviciul Comisariatul Județean Bihor	12.07.2018	Control comun ca urmare a înscrierii în Centralizatorul Construcțiilor ilegale din Parcul Natural Apuseni a unui bazin /captare apă în Satul de Vacanță Vărtop	1.Fără măsuri în sarcina RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni RA	
5.	Garda Națională de Mediu Comisariatul General Serviciul Comisariatul Județean Bihor	20.08.2018	Control comun privind respectarea prevederilor legislației de mediu în vigoare, respectiv a prevederilor OG 23/2008 și Legii 54/2012.	1. Garda Națională de Mediu - Comisariatul Județean Bihor va transmite către autoritățile publice locale – UAT Budureasa și UAT Pietroasa somații cu privire șă obligațiile ce le revin cu privire la salubritatea zonelor unde au fost constatate depozitări neconforme de deșeuri. Răspunde GNM CJ Bihor	Fără măsuri in sarcina RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni RA
6.	Garda Națională de Mediu Comisariatul General Serviciul Comisariatul Județean Bihor	20.09.2018	Control comun privind verificarea aspectelor din sesizarea înregistrată la GNM CJ Bihor cu nr 3026/131S/13.09.2019 privind existența în zona Glăvoi a unor construcții ilegale, vetre de foc neamenajate, lipsa toaletelor și deteriorarea traseului turistic Cetatile Ponorului	1. Se vor salubritza zonele unde au fost constatate abandonările de deșeuri din fondul forestier UB I Pietrosa ua 84A și 85A. Răspunde UAT Pietroasa	Fără măsuri in sarcina RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni RA
				2. Se interzic activitățile de campare, activitățile de picnic și orice alte activități în zona de protecție integrală a Parcului Natural Apuseni din Poiana Glăvoi, locul "La Grajduri", până la trecerea acestei suprafețe din Zona de Protecție Integrală în Zona de Dezvoltare Durabilă. Răspunde: UAT Pietroasa	
7.	Garda Națională de Mediu Comisariatul General Serviciul Comisariatul Județean Alba	21.06.2018 - 22.11.2018	Control tematic protecția mediului	1.Informare GNM cu privire la identificarea oricărui prejudiciu adus ariei naturale protejate	Realizat

P1. MANAGEMENTUL BIODIVERSITĂȚII

1.1. Inventariere și cartare

Au fost realizate în anul 2018 peste 127 de observații asupra a 44 specii de faună și floră în cadrul PNA și siturilor Natura 2000 conexe.

Datele obținute din activitățile de observare și inventariere au fost centralizate în baza de date pentru biodiversitate.

Au fost organizate și s-a participat la acțiunile de estimare a efectivelor de carnivore din specii strict protejate, respectiv: urs brun, lup, râs și pisică sălbatică, pentru estimarea efectivelor de erbivore: căprior, cerb, capră neagră, la acțiunile de inventariere a speciilor de chiroptere.

În lunile mai, octombrie, noiembrie s-a realizat inventarierea efectivelor de capră neagră, pe fondurile de vânătoare 66 Biharia, 64 Dumbrăvani, 63 Pietroasa și 69 Valea Drăganului, estimându-se un efectiv de circa 88-92 exemplare.

În cadrul proiectului *LIFE - Connect Carpathians* au fost adunate date privind prezența și probe de excremente ale speciilor urs și lup în vederea identificării genetice și stabilirii eventualei utilizări a coridoarelor ecologice între zona Munților Apuseni și Carpații Meridionali (Retezat, Țarcu). De asemenea, au fost montate camere cu senzori de mișcare la 4 bârloage de urs din zona de responsabilitate din județul Cluj în luna noiembrie 2017 și au fost descărcate datele în martie 2018. A fost înregistrat un sigur exemplar de urs care a intrat în bârlog pe data de 17.12.2017 și a ieșit din bârlog pe data de 04.03.2018.

Tot în cadrul proiectului *LIFE - Connect Carpathians* în perioada septembrie-octombrie 2018 a fost capturat un exemplar de urs într-o cușca de conținere. Acest exemplar a fost un mascul cu vârsta de 2-3 ani care a fost tranchilizat, măsurat și i s-a montat un colar cu stocare de date GPS și emițător de semnal GSM. Acest colar urmează să fie menținut pe exemplarul de urs o perioadă de 2 ani după care se deschide automat și este recuperat cu ajutorul unei antene cu care este reperat. După aceasta perioadă de 2 ani se descarcă datele GPS și se transpun într-o hartă a zonei în care acest exemplar are teritoriul urmând a se face o interpretare a datelor corelate cu perioadele de activitate, abundența hranei, distanțele de deplasare, suprafața teritoriului, etc

Au fost colectate, centralizate și analizate date și coordonate geografice pentru realizarea hărților de distribuție ale speciilor și cartarea habitatelor, inclusiv sintetizarea materialelor bibliografice existente, atât pentru PNA cât și pentru siturile Natura 2000 conexe.

Hărți cu distribuția speciilor în interiorul celor trei situri Natura 2000 precum și pe teritoriul PNA sunt în curs de elaborare și actualizare cu ajutorul imaginilor satelitare ca plan de bază. În vederea cartării distribuției speciilor și introducerea datelor într-o bază de date compatibilă cu GIS, este conceput un program simplu de cartare, care folosește imaginea satelitară ca plan de bază, iar toate datele introduse în program sunt incluse într-o baza de date Access. Baza de date conține informații precise referitoare la localizarea speciilor (coordonate geografice, numele locației etc.). Aceste informații sunt apoi transferate în sistem GIS de către specialistul în IT/GIS. Pe baza teledetecției, a digitizării zonelor de umbră având suport digital ortofotoplanul, ținându-se seama și de datele din amenajamentul silvic, de datele colectate în urma deplasărilor pe teren sunt în curs de realizare hărțile principalelor tipuri de habitate din PNA.

Activitățile de observații, inventariere și cartare s-au desfășurat pe toată perioada anului, în funcție de perioadele favorabile pentru unele clase sau specii din faună și floră în PNA și siturile Natura 2000 conexe.

Se lucrează la identificarea și cartarea serviciilor ecosistemice din ariile naturale protejate administrate.

1.2. Monitorizarea stării de conservare

În vederea monitorizării gradului de conservare a speciilor s-a pornit de la lista speciilor

menționate în Formularele Standard ale ROSCI 0002 Apuseni, ROSCI0016 Buteasa și ROSPA Munții Apuseni-Vlădeasa, ca și a celor potențiale (posibil prezente în perimetrul ariei protejate) întocmită pe baza lucrărilor publicate, a unor date de colectare indirecte, observațiilor realizate în teren, a extrapolării informației cu referire la structura și constelația specifică a habitatelor.

Pornind de la această listă primară, s-au adăugat speciile nou întâlnite și confirmate cele prezente în mod cert. Pentru speciile ce încă nu au fost întâlnite, eforturile de investigare vor fi concentrate în direcția habitatelor optime, caracteristice acestora.

Pentru fiecare clasă de vertebrate și nevertebrate se realizează protocoale de monitorizare generale și cu specificitate pentru anumite grupuri de specii sau specii separate, ținându-se cont de aspectele legate de biologia și ecologia acestora.

În general, se utilizează metoda transectelor și a observațiilor în anumite puncte staționare, alese în conformitate cu ecologia și biologia speciilor respective.

Sunt realizate și se continuă realizarea și actualizarea protocoalelor de monitorizare a habitatelor și protocoale de monitorizare pentru fiecare specie/grup de specii de interes în parte.

Există realizate protocoale de monitorizare pentru:

- 33 de tipuri habitatele de interes comunitar prezente în Parcul Natural Apuseni și situl Natura 2000 ROSCI0002 – Apuseni;
- 6 specii de plante enumerate în anexa II a Directivei Consiliului 92/43/CEE, prezente în Parcul Natural Apuseni și situl Natura 2000 ROSCI0002 – Apuseni;
- 11 specii de nevertebrate enumerate în anexa II a Directivei Consiliului 92/43/CEE, prezente în Parcul Natural Apuseni și situl Natura 2000 ROSCI0002 – Apuseni;
- 3 specii de amfibieni enumerate în anexa II a Directivei Consiliului 92/43/CEE, prezente în Parcul Natural Apuseni și situl Natura 2000 ROSCI0002 – Apuseni;
- 5 specii de ciocănitori enumerate în anexa I a Directivei Consiliului 2009/147/EC, prezente în Parcul Natural Apuseni și situl Natura 2000 ROSPA0081 - Munții Apuseni – Vlădeasa;
- 3 specii de răpitoare de noapte enumerate în anexa I a Directivei Consiliului 2009/147/EC, prezente în Parcul Natural Apuseni și situl Natura 2000 ROSPA0081 - Munții Apuseni – Vlădeasa;
- 4 specii de răpitoare de zi enumerate în anexa I a Directivei Consiliului 2009/147/EC, prezente în Parcul Natural Apuseni și situl Natura 2000 ROSPA0081 - Munții Apuseni – Vlădeasa;
- 15 specii de chiroptere, dintre care 9 enumerate în anexa II a Directivei Consiliului 92/43/CEE, prezente în Parcul Natural Apuseni și situl Natura 2000 ROSCI0002 – Apuseni;
- 3 specii de carnivore mari – lup, râs, inclusiv urs brun (care nu este menționat în Formularul standard Natura 200 pentru ROSCI0002 – Apuseni), prezente în Parcul Natural Apuseni și situl Natura 2000 ROSCI0002 – Apuseni și foarte posibil și în ROSCI0016 Buteasa;
- vidră, menționată în anexa II a Directivei Consiliului 92/43/CEE, prezentă în Parcul Natural Apuseni și situl Natura 2000 ROSCI0002 – Apuseni.

Sunt în curs de realizare protocoale de monitorizare pentru restul speciilor enumerate în anexa II a Directivei Consiliului 92/43/CEE și anexa I a Directivei Consiliului 2009/147/EC, pentru alte specii importante de floră și faună menționate în formularul standard al ROSCI 0002 Apuseni și ROSCI0016 Buteasa, ca și pentru speciile de păsări cu migrație regulată nemenționate în anexa I a Directivei Consiliului 2009/147/EC, în vederea completării bazei de date și extinderii monitorizărilor pe suprafețele incluse în siturile Natura 2000.

În cadrul activităților de teren, personalul APNA a înregistrat observații asupra faunei, florei, activităților antropice, habitatelor, consemnate în fișele de monitorizare.

De menționat că pentru conservarea populațiilor de *Cypripedium calceolus* din zona Pârâul Podurilor de pe Valea Stanciului s-a propus delimitarea zonei cu o banda pentru a nu se interveni cu

utilajele pentru exploatarea materialului lemnos și pentru a nu se exploata în acel perimetru unde există doborâturi de vânt. În această zonă stratul de sol este superficial și ar putea fi periclitată populația acestei specii în locația menționată dacă se intervine prin procesele de exploatare.

1.3. Pază, implementare reglementări și măsuri specifice de protecție

Pe baza Planului de Lucru pentru anul 2018, corpul de pază al APNA a derulat activități care au avut în principal următoarele tematici:

- realizarea de observații de floră/faună, conform protocoalelor de monitorizare comunicate de către biolog
- realizare inventarieri construcții, infrastructură de vizitare, infrastructură de informare, ridicare coordonate pentru diverse puncte de interes, conform solicitărilor și instrucțiunilor comunicate de responsabilului IT/GIS
- acțiuni de prevenire/combateră fapte ilegale precum și sancționarea faptuitorilor
- supravegherea și/sau verificarea activităților de exploatare a resurselor naturale
- prevenire și combateră activităților de braconaj, participare/supraveghere la partidele de vânatoare organizate de administratorii fondurilor cinegetice
- supravegherea activităților turistice, inclusiv cele derulate în peșteri, informare și conștientizare vizitatori
- realizarea de lucrări de reparații și întreținere a infrastructurii de vizitare și informare din teren
- derularea de lucrări administrative la clădirile APNA
- asigurarea permanenței la centrele de vizitare din Gârda-Arieșeni, Doda Pili și la centrul administrativ și de vizitare din Sudrigiu
- realizarea sarcinilor suplimentar atribuite agenților de teren (investiții, achiziții, SSM, PSI, mecanizare, administrare clădiri)

Au fost derulate un număr de 482 acțiuni de verificare / control din care 13 cu colaborare a Poliției Române, 54 cu Jandarmeria Română, 4 cu Garda Națională de Mediu, 4 cu Garda Forestieră, 32 acțiuni cu alte instituții (ocoale silvice, primării, consilii județene, cluburi speologice, ONG-uri etc.) și 15 acțiuni de însoțire de însoțire grupuri de vizitatori.

În cursul anului 2018 au fost întocmite de către agenții de teren ai APNA un număr de 60 procese verbale de constatare și sancționare a contravențiilor din care:

- în baza OUG 57/2007, au fost întocmite 48 procese verbale în care a fost aplicată sancțiunea de avertisment, 8 procese verbale în care au fost aplicate sancțiuni în valoare de 41.000 lei.
- în baza OUG 195/2005, au fost întocmite 3 procese verbale în care a fost aplicată sancțiune de avertisment, iar ca măsură complementară s-a dispus evacuarea deșeurilor, deșeurile fiind evacuate din locațiile identificate.
- în baza L171/2010 a fost întocmit 1 proces verbal, confiscându-se 20 pomi de crăciun. În cazul materialelor lemnoase confiscate s-au luat măsurile de conservare, acesta fiind predat în custodie ocoalelor silvice, conform prevederilor legale în vigoare.
- în baza OUG 23/2008 a fost întocmită o sancțiuni cu o valoare de 300 lei.

La sesizarea APNA au fost demarate cercetări penale în 7 cazuri de infracțiuni privind realizarea de construcții/ investiții pe suprafața ariilor naturale protejate în afara zonelor de dezvoltare durabilă, respectiv un caz de tăieri ilegale de arbori în zona de protecție integrală a Parcului Natural Apuseni .

Agenții de teren au parcurs un număr de 82 de zone/trasee principalele de patrulare. În total s-au desfășurat un număr de 482 de acțiuni de patrulare și control în perimetrul ariilor naturale protejate

administrare, rezultând un număr de 60 procese verbale de constatare și sancționare a contravențiilor constatate pe suprafața ariilor naturale protejate administrate cu o valoare de 41.300 mii lei, respectiv 7 sesizări penale privind realizarea de construcții / investiții în afara zonelor de dezvoltare durabilă a activităților umane, respectiv un caz de tăieri ilegale de arbori în zona de protecție integrală a Parcului Natural Apuseni

Rezultatele activităților de supraveghere și control

1.3.1. Supravegherea respectării regimului deșeurilor, construcțiilor și a folosinței terenurilor

O problemă generală, identificată la nivelul întregii suprafețe a parcului și Siturilor Natura 2000 administrate o constituie deșeurile generate în urma activităților economice (construcții/investiții, turism, exploatare forestieră) desfășurate pe suprafața ariilor naturale protejate administrate. Cauza principală a acestor depozitări ilegale de deșeuri se datorează faptului că administratorii terenurilor (primării, persoane fizice, persoane juridice) nu au încheiate contracte de salubritate cu operatori economici specializați.

Acțiunile de monitorizare a locațiilor identificate în cursul anului 2016, precum și identificare de noi locații unde sunt depozitate deșeuri au continuat și în cursul anului 2018, APNA realizând demersurile necesare prin înștiințarea proprietarilor/administratorilor terenului, respectiv a Gărzii Naționale de Mediu, scopul acestora fiind identificarea unor soluții de evacuare a deșeurilor din locațiile identificate.

Referitor la numărul locațiilor de depozitare a deșeurilor inventariate și monitorizate în cursul anului 2018 s-a constatat faptul că acestea se situează la nivelul anului 2017, existând totuși cazuri izolate unde au fost constatate depozitări neconforme de deșeuri, în general provenite de la localnici. Un astfel de caz a fost semnalat pe raza UAT Arieșeni, respectiv în zona Bubești fiind semnalate depozitări neconforme de deșeuri în cantități mari. Ca urmare a adresei RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni prin care au fost sesizate aceste depozitări necontrolate de deșeuri, UAT Arieșeni au răspuns prompt prin igienizarea locațiilor, evacuând o cantitate de aproximativ 40 mc deșeuri.

Totodată, în zonele unde în cursul anului afluxul de turiști este în creștere, cum ar fi zona Padiș, Glăvoi, Sighișel Vârtop, Beliș – Fântânele, Poiana Horii, administratorii terenurilor au sau nu încheiate contracte de evacuare a deșeurilor cu firme specializate în care nu sunt respectate condițiile contractuale, deșeurile generate de activitățile desfășurate pe suprafața ariilor naturale protejate fiind depozitate în zonele limitrofe DJ 763, DN 1R, DN 75, DJ 108. Cu ocazia supravegherii diferitelor evenimente organizate pe suprafața ariilor naturale protejate pentru care APNA a emis avizul favorabil s-a urmărit respectarea condițiilor impuse, punându-se un accent pe evacuarea deșeurilor generate în urma desfășurării acestor activități.

Un caz particular este semnalat în județul Cluj pe raza comunei Beliș, satele Giurcuța, Smida și comunei Mărgău, cătunele Ic Ponor și Doda Pili, unde administratorii terenurilor nu au încheiate contracte de salubritate, fapt pentru care deșeurile rezultate în urma activităților desfășurate de membri comunităților sunt depozitate pe liziera fondului forestier, pajiști.

Pentru prevenirea depozitării ilegale de deșeuri au fost organizate atât patrulă, inclusiv cu reprezentanți ai Jandarmeriei Române, cât și controale comune cu inspectori ai Gărzii Naționale de Mediu, fiind aplicate de către APNA, în baza OUG 195/2005 actualizată 3 sancțiuni sancțiune de avertisment, iar ca măsură complementară s-a dispus evacuarea deșeurilor, deșeurile fiind evacuate din locațiile identificate.

Pe parcursul anului 2018 la propunerea APNA, pe suprafața ariilor naturale protejate, în zonele unde au fost inventariate cele mai multe locații de depozitări ilegale de deșeuri raportate la suprafață au fost organizate acțiuni de igienizare în colaborare cu autorități publice locale, școli din comunitățile din parc, voluntari, administratori fond forestier, operatori economici, astfel:

- în perioada 20 – 21 aprilie 2018, agenții de teren au efectuat o acțiune de igienizare pe Valea Gârda Seacă și în zona Straja, împreună cu un grup de 21 de localnici din satul Gârda de Sus și beneficiari de ajutor social din cadrul Primăriei Gârda de Sus.

- în data de 19 iulie 2018, la inițiativa APNA în colaborare cu Colegiul Național Mihai Viteazul din București s-a desfășurat o acțiune de igienizare în zona de campare Glăvoi la care au participat un număr de 65 de elevi și 11 cadre didactice din cadrul instituției de învățământ menționată anterior, precum și de la Colegiul Național Matei Basarab din București, Colegiul Național Sfântul Sava din București, Colegiul Național Emanuil Gojdu din Oradea, Colegiul Național Emil Racoviță din Cluj-Napoca, Colegiul Național Militar Ștefan cel Mare din Câmpulung Moldovenesc și Școala Gimnazială Constantin Brâncuși din Cluj-Napoca. **Cu ocazia derulării acestei activități, au fost colectați un număr de aproximativ 75 de saci de 100 litri cu deșeuri.**

- S.C. Smiro Tour S.R.L. în parteneriat cu APNA au organizat în data de 28 iulie 2018 o acțiune de igienizare în zona Smida și zona Doda Pili, la care au participat 20 de salariați ai firmei Bosch România din județul Cluj, angajați ai Smida Park, precum și reprezentanții APNA și care au colectat un număr de 32 saci de 120 l de deșeuri. La finalul acțiunii aceștia au fost ridicați de către firma de salubritate S.C. Italmoda S.R.L. și transportați la punctul de colectare autorizat.

- în data de 05 august 2018 s-a desfășurat o acțiune de igienizare organizată de către Clubul Sportiv Athletic Cluj în colaborare cu Administrația Parcului Natural Apuseni în zona localității Smida, continuând pe traseul Calea Oilor și pășunea Terpeș, precum și pe drumul spre Giurcuta de Sus până în culmea Scorușet, la care au participat 15 persoane din partea Clubului Sportiv Athletic Cluj și 5 agenți de teren ai APNA. În urma acțiunii au fost colectați 40 saci de 120 l de deșeuri care au fost ridicați și transportați la punctul de colectare autorizat, de către firma de salubritate S.C. Italmoda S.R.L. din localitatea Huedin.

- în data de 08 septembrie 2018, s-a desfășurat o acțiune de igienizare în zona Padiș - Vărășoia, județul Bihor, organizată de APNA în parteneriat cu S.C. Faist Mekatronic S.R.L. la care au participat un număr de 44 persoane adulte și 12 copii. În urma acțiunii a rezultat o cantitate de 65 saci menajeri de 200 litri cu deșeuri, care au fost transportate la punctul de colectare autorizat din Oradea.

- APNA în colaborare cu S.C. Connectronics Romania S.R.L. din Oradea a derulat în data de 15 septembrie 2018 o acțiune de igienizare de-a lungul drumului național DN 57, sector Băița – Vârtop, la care au participat un număr de 28 de adulți și 8 copii, de unde s-au colectat aproximativ 7 tone de deșeuri, care ulterior au fost transportate la punctul de colectare autorizat.

Cu ocazia verificărilor realizate în teren privind respectarea condițiilor specifice emise de către APNA privind desfășurarea activității de exploatare forestieră, în ceea ce privește deșeurile rezultate în urma desfășurării activităților de exploatare forestieră, atât deșeuri lemnoase abandonate în parchete sau în platformele primare, inclusiv în albiile pâraielor, cât și deșeuri menajere generate și abandonate de muncitorii forestieri în jurul adăposturilor utilizate, în cursul anului 2018 s-a constatat faptul că lucrările de curățare a parchetelor sunt executate în proporție de 70%, platformele primare fiind curățate de resturi de exploatare la terminarea lucrărilor de exploatare forestieră, evitându-se depozitarea materialului lemnos pe albiile pâraielor, iar deșeurile menajere rezultate la adăposturile utilizate de muncitorii forestieri (construcții de tip nepermanent - vagoane forestiere) sunt evacuate periodic.

Cu toate acestea operatorii economici, muncitorii forestieri și personalul silvic au fost informați constant de către agenții de teren despre obligația legală de a curăța parchetele și platformele primare de resturi de exploatare și de menținere a locurilor de adăpost în stare de curățenie, iar în condițiile specifice emise de APNA privind desfășurarea activității de exploatare forestieră s-a pus un accent deosebit pe gestionarea, respectiv evacuarea deșeurilor rezultate în urma desfășurării activităților de exploatare forestieră.

Referitor la apele uzate în unele zone (ex. Platoul Carstic Ocoale, Padiș, Căput, etc.) lipsește un sistem de colectare, evacuare, epurare a apelor uzate, iar sistemele proprii care deservește

construcțiile existente sunt ineficiente sau exploatate defectuos de către proprietari producându-se astfel o poluare difuză a apei care nu se filtrează în sistemele carstice și iese uneori la suprafață unde e utilizată ca apă potabilă.

Lipsa unui sistem eficient de distribuire a apei potabile și de epurare a apelor menajere sunt probleme majore care în unele zone constituie factori limitativi pentru dezvoltarea acestora, și pot duce la degradări ireversibile ale ecosistemelor subterane. Calitatea apelor curgătoare este afectată de poluarea cu deșeuri menajere din gospodăriile localnicilor, exemplu fiind malul tehnic drept al râului Arieșul mare de la izvor și până la confluența cu Valea Albacului, dar și din activitățile turistice. Fenomenul are o amploare mai mare în zona de intravilan din platoul Padiș și Valea Cetăților, în zona Văii Sighiștelului și în localitățile situate în bazinul superior al Văii Arieșului, satul de vacanță Vârtope.

În anul 2018 lucrările de modernizare a infrastructurii de transport pe suprafața PNA și siturilor Natura 2000 administrate au continuat fiind finalizate lucrările de reabilitare a mai multor drumuri județene, forestiere și comunale.

Una din principalele presiuni cu care se confrunta APNA de la începutul funcționării administrației este cea de extindere și dezvoltare a zonelor locuite, fără ca aceste activități să fie generate întotdeauna de nevoi locale mai curând de persoane sau grupuri de persoane din afara comunităților locale. Prin procesul de planificare, monitorizare și control APNA a încercat permanent să prevină degradarea peisajului și biodiversității, fragmentarea și degradarea habitatelor prin mijloacele legale și logistice de care dispune. Cu toate acestea nivelul acestei categorii de presiuni rămâne ridicat. În anul 2018 prevenirea acestor presiuni a fost realizată în primul rând prin procesul de avizare de planuri și proiecte, ceea ce implică și activități de verificare și control precum și de corelare a datelor cu prevederile legale.

Pe parcursul anului 2018 au fost verificate de către agenții de teren amplasamentele a 49 de construcții pentru care a fost solicitat avizul APNA. Există în continuare, pe teritoriul PNA, numeroase construcții ilegale, atât inventariate în anii anteriori, cât și unele nou începute pe parcursul anului 2018. Au fost sesizate, ca și în anii anteriori, toate instituțiile cu competențe în domeniu, dar în nici una din situații nu au fost finalizate demersurile legale pentru intrare în legalitate, în multe cazuri nici nu au fost demarate astfel de demersuri. Construcțiile ilegale sunt situate atât în intravilanul localităților cât și în extravilanul acestora, inclusiv în zona de protecție integrală (zona Padiș, zona La Grajduri, Vărășoia, zona Molhașurilor de la Izbuțe, Contur Lac, Gârda, Arieșeni) . Pe lângă construcția de clădiri, în zona de conservare specială au fost realizate și lucrări de alimentare cu energie electrică, lucrări de alimentare cu apă, fără aviz din partea APNA, fiind sesizate și în acest caz, instituțiile competente pentru soluționare în temei legal.

O problemă majoră cu care se confruntă APNA este aceea că instituțiile abilitate (Consiliile Județene, Inspekția în Construcții, administratorii UAT-urilor), adoptă o politică de necolaborare privind rezolvarea acestor cazuri semnalate de personalul APNA.

Ca și rezultat al celor descrise mai sus, în cursul anului 2018 s-a procedat la reinventarierea construcțiilor/investițiilor realizate în afara zonei de dezvoltare durabilă a Parcului Natural Apuseni, rezultând un număr total de 1069 construcțiile ilegale pentru care RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni RA nu a emis nici un fel de aviz.

Din totalul de 1069 construcții ilegale, identificate pe teritoriul declarat ca Parcul Natural Apuseni, RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni RA a întreprins demersurile legale, depunând la Parchetul de pe lângă Judecătoria Beiuș, Câmpeni și Huedin 7 sesizări penale privind realizarea de construcții/investiții pe suprafața ariilor naturale protejate în afara zonelor de dezvoltare durabilă și fără avizul RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni RA pentru un număr total de 920 construcții ilegale, sesizări care au fost comunicate spre știință către Garda Națională de Mediu – Comisariatul General București.

1.3.2. Supravegherea și controlul exploatării resurselor naturale

1.3.2.1. Supravegherea și controlul managementului fondului forestier

Ca urmare a acțiunilor de verificare a managementului forestier, respectiv a patrulelor întreprinse privind limitarea / stoparea tăierilor ilegale de arbori din fondul forestier inclus în ariile naturale protejate administrate efectuate de personalul de teren din cadrul APNA, în număr de peste 85 acțiuni la nivelul anului 2018, sesizându-se un număr de șapte cazuri de tăieri ilegale de arbori, în cazul cărora au fost luate măsurile conform prevederilor legale, respectiv confiscare a 20 pomi de crăciun. Totuși, în prezent se pune o presiune puternică pe vegetația forestieră din afara fondului forestier, suprafețe care nu sunt incluse în circuitul silvic sau nu sunt administrate de ocoale silvice conform prevederilor legale în vigoare (zona Băliceana, Călineasa, Dosu Muncelului). Motivul îl reprezintă faptul că proprietarii prezintă un total dezinteres în asigurarea pazei acestor suprafețe, fie că la întocmirea amenajamentelor silvice aceste suprafețe nu sunt incluse în circuitul silvic, ori terenurile sunt în litigii privind reconstituirea dreptului de proprietate.

Tăierile ilegale duc la depășirea capacității de producție a suprafețelor de pădure, fiind în mare parte monitorizate de APNA și se fac demersurile legale ce se impun în aceste situații. Ca urmare a acțiunilor de patrulare întreprinse în anul 2018 pe suprafața din PNA, ROSCI0002 Apuseni, ROSCI0016 Buteasa și ROSPA 0081 Munții Apuseni-Vlădeasa, au fost identificate tăieri ilegale de arbori atât din fondul forestier cât și din pajiști împădurite, pentru care s-au întocmit rapoarte și au fost aplicate măsurile legale. Au fost surprinse transporturi de material lemnos tăiat ilegal pentru care s-a apelat serviciul de urgență 112 în vederea verificării legalității transporturilor, au fost înștiințate instituțiile abilitate și s-au adoptat măsurile legale.

În anul 2018, corpul de pază al APNA a participat la acțiuni comune cu Poliția și Jandarmeria Română, personal silvic, reprezentanți ai Gărzii Forestiere pentru controlul circulației materialului lemnos, prevenirea și combaterea tăierilor ilegale de arbori, controale de fond realizate de administratorii fondului forestier inclus în ariile naturale protejate administrate, astfel:

- control parțial de fond în UB I Pietroasa, ua 88A, fond forestier proprietate publică a Comunei Pietroasa, administrat de O.S. Șoimi unde au fost identificate trei cioate din specia molid
- în subparcela 83A din UB Composesorat Cerbu, din OS Horea Apuseni, au fost identificați un număr de aproximativ 48 de cioate de rășinoase cu diametre cuprinse între 14 și 40 de cm.

1. Control parțial de fond în TP 10 Ruginoasa, zona Vârtoș (Vararie) în fondul forestier administrat de OS Horea Apuseni, unde au fost identificați un număr de 60 de bușteni de rășinoase tăiați la lungimea de circa 4 metri, respectiv 25 de cioate de rășinoase cu diametre cuprinse între 36 și 60 de cm care nu aveau aplicat dispozitivul special de marcat conform normelor în vigoare. Dintre acestea în jur de 15 cioate erau acoperite cu crengi în stare verde.

2. Control parțial de fond în zona Vârtoș (Vararie) în fondul forestier administrat de OS Horea Apuseni, unde au fost identificați un număr de 28 de cioate de rășinoase cu diametre cuprinse între 40 și 70 de cm. Dintre acestea 5 prezentau cioplaj acoperit cu rășină pe care se poate observa vopsea de culoare roșie, un număr de 12 prezentau cioplaj fără rășină pe care era aplicată o pată de culoare albastră fără a putea fi descifrat indicativul vreunui dispozitiv special de marcat și un număr de 11 cioate care nu prezentau amprenta dispozitivului special de marcat conform normelor în vigoare.

3. Control parțial de fond în parcela 55 din UP VII Scărișoara fond forestier proprietate publică a statului român, administrat de Ocolul Silvic Gârda, în apropierea bornei silvice 139 din UP VII au fost identificate un număr de șase cioate de rășinoase cu diametre de aproximativ 60 de cm care, pe cioplajul specific prezentau doar o pată de culoare albastră fără a putea fi observată amprenta dispozitivului special de marcat

4. Control parțial de fond în parcela 57 din UP VII Scărișoara, fond forestier proprietate publică a statului român, administrat de Ocolul Silvic Gârda au fost identificate un număr de 3

cioate de rășinoase cu diametre cuprinse între 60 și 70 de cm care nu prezentau amprenta dispozitivului special de marcat conform normelor în vigoare

5. Control parțial de fond în UB I Câmpani, ua 30B, fond forestier administrat de OS Șoimi RA, unde au fost identificate un număr de 58 cioate din specia fag.

6. Pe parcursul lunii septembrie în urma patrulelor în fondul forestier administrat de OS Horea Apuseni în parcelele ua 180A și 181A au fost identificate cioate din specia molid care prezentau un cioplaj proaspăt și vopsea galbena fără a se putea distinge un număr sau litera de la dispozitivul de marcat care era aplicat pe cioate. Totodată pe suprafața acestor ua-uri au mai fost identificați arbori pe picior proaspăt marcați fără a avea număr curent. Având în vedere faptul că acțiunile de punere în valoare în arboretele afectate de fenomenele meteorologice din data de 17.09.2017 au fost demarate în cursul lunii octombrie 2017 ceea ce denota ca arborii identificați cu cioplaje proaspete fac obiectul unor tăieri ilegale. A fost întocmită o adresa către IPJ Bihor, Serviciul Delicte Silvice cu problemele găsite în teren iar în urma verificărilor efectuate în teren a fost deschis dosar de urmărire penala numărul 74.329/24.09.2018.

7. În parcela 53 B din UB I Câmpani, în zona numită ” Calea Fusului” au fost identificați un număr de aproximativ 30 arbori din specia rășinoase doborâți și curățați de crăci, care prezentau urme nelizibile ale dispozitivului special de marcat, fiind posibil ca acești arbori să facă obiectul unor tăieri ilegale, respectiv arbori pe picior care prezentau urme nelizibile ale dispozitivului special de marcat neprezentând număr de inventariere conform prevederilor legale în vigoare. Totodată pe suprafața acestui ua au fost identificate 2 cioate din specia rășinoase care nu prezentau urme ale dispozitivului special de marcat. În urma inspecției parțiale au fost identificate un număr de 18 cioate din specia molid rezultând un prejudiciu de peste 6000 lei fiind recuperat de la persoanele legitimate cu ocazia controlului.

În toate cazurile au fost aplicate măsurile legale conform prevederilor legale în vigoare.

În lunile noiembrie – decembrie (perioada de recoltare a pomilor de Crăciun), au fost efectuate patrulări în zonele cu arborete cu brad pentru prevenirea și combaterea tăierilor ilegale, respectiv transportul fără acte de proveniență legală. O parte din aceste patrule au fost organizate cu reprezentanți ai Poliției și ai Jandarmeriei Române și cu personal silvic, confiscându-se un număr total de 20 pomi de crăciun, care au fost predați către ocoalele silvice în vederea valorificării, conform prevederilor legale în vigoare.

Pe parcursul anului 2018, ca urmare a solicitărilor ocoalelor silvice de pe raza Parcului Natural Apuseni și a Siturilor Natura 2000 administrate, RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni RA a emis condiții specifice conform prevederilor OM 1447/2017 pentru un număr de 381 partizi de produse principale, secundare, accidentale, respectiv a analizat și a emis avizul favorabil pentru 21 documentații privind derogarea de la prevederile amenajamentelor silvice ca urmare a acțiunii factorilor destabilizatori din cursul lunii septembrie 2017.

În procesul de verificare s-a urmărit dacă sunt respectate condițiile specifice la punerea în valoare a arboretelor și condițiile specifice ce trebuie respectate de titularii autorizațiilor de exploatare forestieră privind desfășurarea activităților de exploatare forestieră pe suprafața ariilor naturale protejate, transmise prin adresele RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni RA.

S-a constatat faptul că, în parchetele verificate nu se respectă întotdeauna obligativitatea amplasării unui panou pe care trebuie înscrise principalele elemente de identificare ale parchetului, nu se respectă tehnologia și perioadele de exploatare, în unele parchete lemnul fiind corhănit, ceea ce este contrar prevederilor legislației și normelor tehnice silvice. De asemenea, nu sunt respectate traseele de scos-apropiat prevăzute în autorizația de exploatare iar pentru traseele de scos apropiat necesare pentru buna desfășurare a lucrărilor nu sunt solicitate avizul APNA, se lucrează în perioadele cu precipitații abundente. Lucrările de exploatare se desfășoară ca și în anii anteriori, fără

a se lua de măsuri pentru protejarea arborilor pe picior, iar semințișul existent nu este protejat, acesta fiind distrus în mare parte în parchetele de exploatare. De asemenea, au fost urmărite lucrările de împăduriri, constatându-se ca toate ocoalele care administrează fond forestier în zonele de responsabilitate din județul Cluj au efectuat lucrări de împădurire pe suprafețele trecute în clasa de regenerare, cu specii autohtone. O excepție s-a constatat și în acest an pe proprietatea Comunei Rieni, în zona Măgura Vânăta unde, pe suprafețele dezgolite ca urmare a calamităților și a unor tăieri, neavizate de APNA, nu au fost efectuate lucrări de reîmpădurire, rămânând suprafețe mari neregenerate.

Ca urmare a fenomenelor meteorologice extreme (vânt puternic) din data de 17.09.2017, pe suprafața ariilor naturale protejate administrate (Parcul Natural Apuseni, ROSCI0002 Apuseni, ROSPA 0081 Munții Apuseni – Vlădeasa), în cursul anului 2018 ocoalele silvice au demarat acțiunile de înlăturare a efectelor acestor calamități prin punere în valoare a arboretelor afectate de doborâturi și rupturi de vânt, la aceste acțiuni participând și personalul din cadrul RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni. Odată cu finalizarea acestor acțiuni ocoalele silvice au solicitat avizul RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni privind derogările de la prevederile amenajamentului silvic conform prevederilor legale în vigoare.

Astfel, în zona de protecție integrală a Parcului Natural Apuseni, în vederea înlăturării efectelor calamităților din cursul lunii septembrie 2017, respectiv pentru prevenirea/combaterea unui atac al dăunătorilor forestieri (Ipidae) a fost avizat favorabil, extragerea produselor accidentale cu un volum total de 66.344 mc, arbori din specia molid, astfel: OS Sudrigiu – UP II Aleu 767 mc, OS Garda – UP VI Gârda Seacă 1.312 mc, UP VII Scărișoara 148 mc, OS Beliș – UP II Ponor 52.193 mc, OS Huedin – UP IV Scind Răchițele 2160 mc, UB I Săcuieu 5960 mc, nefavorabil fiind avizați un volum de 734 mc din care 396 mc pe suprafața OS Gârda – UP VI Gârda Seacă și 337 mc în UP II Aleu OS Sudrigiu, iar în zona de management durabil a Parcului Natural Apuseni a fost avizat favorabil extragerea unui volum total 103.046 mc produse accidentale (foioase și rășinoase). Pe suprafața ariei speciale de protecție avifaunistică ROSPA 0081 Munții Apuseni - Vlădeasa a fost avizat favorabil extragerea unui volum de 35.954 mc produse accidentale.

În cursul anului 2018, reprezentanții din cadrul RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni împreună cu reprezentanții din cadrul ocoalelor silvice au demarat acțiuni de verificare și control pe suprafața fondului forestier atât de stat cât și privat în vederea verificării modului de respectare a condițiilor impuse prin avizele emise pentru înlăturarea calamităților din cursul lunii septembrie 2017, un accent puternic fiind pus pe zona de protecție integrală a Parcului Natural Apuseni, unde au fost impuse următoarele măsuri suplimentare: curățarea parchetului și decojirea cioatelor se va realiza concomitent cu procesul de exploatare a masei lemnoase, iar resturile de exploatare se vor aduna pe cioatele decojite, aplicarea de manșoane pe arborii limitrofi căilor de scos apropiat, evacuarea periodică a resturilor menajere din platforma primară, nivelarea căilor de scos apropiat, deținerea de recipiente speciale privind depozitarea deșeurilor periculoase (combustibili fosili), interzicerea realizării reparațiilor utilajelor folosite în procesul de exploatare forestieră în platformele primare sau pe suprafața parchetului, degajarea și curățarea traseelor turistice de arbori care blochează accesul vizitatorilor.

Cu ocazia acestor controale, s-a constatat faptul că sunt respectate condițiile impuse prin avizele RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni, în zona de protecție integrală în procesul de exploatare forestieră fiind utilizate utilaje de tip forwarder, transportul tehnologic a masei lemnoase realizându-se prin suspendare nu târâre și semi-târâre.

Referitor la, atacurile de Ips sp. s-au menținut la intensitate mică comparativ cu anii precedenți ca urmare a condițiilor meteo nefavorabile pentru răspândirea acestor specii (ploi numeroase, temperaturi scăzute), măsurile aplicate de către administratorii fondului forestier pentru controlul și reducerea populațiilor acestora fiind amplasarea de curse feromonale, dar și extragerea arborilor infestați din fondul forestier, nereușindu-se ca în cursul anului 2018 să fie evacuată toată masa lemnoasă afectată de factorii destabilizatori din cursul lunii septembrie 2017 din zona de

protecție integrală a Parcului Natural Apuseni. Astfel, pe suprafața fondului forestier proprietate publică a statului, administrat de Ocolul Silvic Beliș în zona de protecție integrală a Parcului Natural Apuseni a fost avizat favorabil extragerea unui volum total de 54463 mc produse accidentale, iar în cursul anului 2018 s-a reușit exploatarea unui volum de 19354 mc, totodată fiind ocoale silvice care nu au evacuat nici în metru de produse accidentale din zona de protecție integrală a Parcului Natural Apuseni în vederea îndepărtării efectelor calamităților din cursul lunii septembrie 2017 pentru prevenirea unui atac al dăunătorilor forestieri (*Ipidae*), un astfel de exemplu fiind Ocolul Silvic Huedin, Ocolul Silvic Gârda, cu toate că RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni a emis aviz favorabil pentru extragerea masei lemnoase, fapt pentru care există posibilitatea ca în următorii ani să avem atacuri masive de *Ipidae*.

În cursul anului 2018, ocoalele silvice au solicitat avizul RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni privind evacuarea masei lemnoase din zona de protecție integrală a Parcului Natural Apuseni afectată de factorii destabilizatori, dar în urma verificărilor realizate în teren s-a constatat faptul că, nu se justifică extragerea masei lemnoase doborâte ca urmare a calamității din 17.09.2017, deoarece această activitate nu mai contribuie la prevenirea și combaterea atacului de *Ipidae*, activitatea fiind tardivă mai ales în zona de protecție integrală, arborii ruși și doborâți de vânt sunt dispersați și nu mai prezintă un pericol privind declanșarea unui atac semnificativ al speciei *Ips sp.*, datorită perioadei de timp care a trecut de la data la care au fost doborâți de vânt și data solicitării ocoalelor silvice, recomandându-se ca arborii doborâți care mai mențin legătura cu solul să fie utilizați ca arbori cursă pentru prevenirea atacului de *Ipidae* din primăvara anului 2019. În cursul anului 2019 aceste suprafețe vor fi atent monitorizate de reprezentanții din cadrul RNP ROMSILVA – Administrația Parcului Natural Apuseni privind modul de evacuare a masei lemnoase cât și a măsurilor întreprinse de administratorii fondului forestier pentru prevenirea/combateră dăunătorilor forestier.

1.3.2.2 Supravegherea și controlul activităților de vânătoare, pescuit, combaterea braconajului

Pe parcursul anului 2018 corpul Pază a participat la supravegherea partidelor de vânătoare organizate pe suprafața fondurilor de vânătoare incluse în ariile naturale protejate administrate în vederea verificării respectării a condițiilor impuse în avizele APNA emise pentru această activitate, astfel au fost verificate 4 partide de vânătoare organizate pe fondul cinegetic CJ 50 Giurcuța.

Raportat la numărul fondurilor cinegetice incluse total sau parțial în ariile naturale protejate, precum și avizarea de către APNA a acțiunilor de recoltare a speciilor de interes cinegetic, s-a constatat faptul că nu sunt respectate condițiile impuse în avizul APNA privind anunțarea organizării partidelor de vânătoare în vederea supravegherii acestora de reprezentanții APNA.

În vederea combaterii braconajului la speciile strict protejate cât și cele de interes cinegetic, în colaborare cu reprezentanți ai Inspectoratului de Jandarmi, aferent județelor peste care se suprapun ariile naturale protejate administrate au fost organizate patrulări în zonele din PNA și Siturile Natura 2000 administrate cunoscute ca fiind frecventate de braconieri. În acest sens, în județul Bihor au fost vizate și patrulate 9 zone, în județul Alba 14 de zone, în județul Cluj 8 zone. Totodată au fost realizate patrulări pe 5 râuri pentru prevenirea și combaterea pescuitului ilegal, iar pe tot parcursul lunii octombrie au fost efectuate patrulări noaptea, pentru prevenirea braconajului la pești, în perioada de boiște la păstrăv. În prima jumătate a lunii octombrie, în perioada de boncănit a cerbilor, agenții de teren au realizat patrulări în zonele expuse braconajului la cervide, parte din aceste patrulări fiind realizate cu reprezentanți ai administratorilor fondurilor cinegetice.

Cu ocazia patrulărilor, în zona de conservare specială a Parcului Natural Apuseni a fost constatat un posibil caz de braconaj, în Poiana Bălceana a fost identificată o zonă cu resturi de porumb (coceni) și un molid din apropiere la înălțimea de 1,30 m avea tăiate crengile, probabil pentru amplasarea unei camere de monitorizare, observându-se multe urme și scurmături de mistreț

(Sus scrofa), din acest motiv relatam ca în zonă au avut loc acțiuni de hrănire a animalelor sălbatice și monitorizare a acestora, probabil în vederea vânării ilegale, fapt pentru care în zona au fost organizate patrule de noapte privind prevenirea/combateră braconajului. Referitor la combaterea braconajului piscicol au fost efectuate patrulări ale agenților de teren din zona de responsabilitate din județul Alba împreună cu reprezentanți ai OS Gârda, Postului de Jandarmi Montani Arieșeni, ai Poliției Cîmpeni și ai Inspectoratului de Poliție Alba, pe râul Arieș, surprinzându-se un număr de 22 de pescari întruniți în cadrul unei competiții organizate de Clubul Muscarilor Baia de Arieș, care însă nu beneficia de aviz din partea APNA, drept urmare, aplicându-se sancțiuni contravenționale conform prevederilor OUG 57/2007, actualizată.

În cadrul programului de evaluare a speciilor de interes cinegetic, conform L 407/2006 actualizată, în cursul anului 2018 agenți de teren împreună cu reprezentanți ai fondurilor cinegetice, Agenției de Protecția Mediului, Garda Forestieră au participat evaluarea efectivelor de interes cinegetic conform anexei 1 și 2 din L 407/2006 actualizată.

Ca și rezultat au efectuate peste 62 de patrulări fiind aplicate sancțiuni în cuantum de 300 lei în baza OUG 23/2008 pentru nerespectarea regulilor privind pescuitul în apele de munte. s-a constatat faptul că față de anii precedenți acțiunile de braconaj s-au redus semnificativ, aici având un aport semnificativ implicarea administratorilor fondurilor cinegetice privind limitarea/stoparea braconajului precum și mijloacele moderne de supraveghere (camere fote, video cu transmitere on-line) utilizate în prezent pentru supravegherea fondurilor cinegetice. Cu toate acestea, netransmiterea de către administratorii fondurilor cinegetice a modului și perioadele în care se dorește să se efectueze partidele de vânatoare duce la premisa că în prezent se practică într-o oarecare măsură un "braconaj legal".

1.3.2.3 Supravegherea și controlul pășunatului

Cu ocazia verificării stânelor de către agenții de teren s-a realizat și inventarierea acestora, inclusiv numărul de animale constatându-se faptul că efectivul de animale cu care se pășunează pe suprafața ariilor naturale protejate administrate este în creștere. În zona curba Lazurani, curba Firii, Bălileasa se impune în anii următori reducerea numărului de oi pe suprafața pentru a se evita suprapășunatul și impunerea ciobanilor să mute mai frecvent locul de târlire pentru ca în aceste locuri vegetația este inexistentă, un astfel de exemplu ar fi zona numită "Curba Lăzurani", județul Bihor și "Curba Firii" județul Cluj.

Până în prezent, doar un singur proprietar a solicitat avizul APNA pentru derularea activităților de pășunat pe suprafața ariilor naturale protejate administrate, deși se continuă activitatea de informare a localnicilor și a autorităților locale cu privire la prevederile legale privind pășunatul în ariile naturale protejate.

Referitor la pagubele produse de speciile de carnivore mari strict protejate asupra efectivelor de ovine/bovine care pășunează pe suprafața ariilor naturale protejate administrate, pe parcursul anului 2018, în cursul lunii octombrie a fost semnalat un astfel de caz pe suprafața UAT Pietroasa, zona Bălileasa, constatându-se atacuri frecvente de Canis lupus, iar în urma acestor atacuri fiind ucise un număr de 9 ovine.

1.3.2.4. Supravegherea și controlul activităților de recoltare de fructe de pădure, plante medicinale, etc.

În baza avizelor emise de către APNA privind recoltarea/achiziționarea de fructe de pădure, ciuperci au fost efectuate controale la punctele de achiziție fructe de pădure și ciuperci, precum și la culegători. Au fost organizate o serie de patrule comune cu Poliția și cu Jandarmeria Română fiind realizate controale în vederea respectării condițiilor impuse prin avize, a respectării zonelor de unde se poate realiza recoltarea, depistării transporturilor ilegale de fructe de pădure/ciuperci. Au fost întocmite procese verbale de contravenție și a fost confiscată marfa transportată fără documente de

însoțire.

Astfel, au fost organizate în colaborare cu Jandarmeria Română 10 acțiuni de verificare a modului de respectare a condițiilor impuse prin avizele APNA, constatându-se faptul că punctele de achiziție volante este o practică pentru persoanele juridice care desfășoară activități de recoltare / colectare produse nelemnoase specifice fondului forestier, iar cantitățile specificate în borderoul de achiziție nu corespund cu cele faptice. Cu toate acestea având în vedere faptul că în legislația specifică ariilor naturale protejate nu există sancțiuni pentru colectare ci doar pentru recoltare, măsurile care se pot lua conform prevederilor OUG 57/2007 sunt limitate, propunând astfel că odată cu modificarea OUG 57/2007 să fie introdusă și sancțiunea pentru colectarea de fructe de pădure, ciuperci, plante medicinale în afara locurilor avizate de administratorii/custozii ariilor naturale protejate. Având în vedere faptul că APNA nu dispune de mijloacele necesare cum ar fi cântare autorizate, recipiente de păstrare, mijloace de transport specializate a acestor produse nelemnoase, a distanțelor mari care trebuie parcurse până la Centrele Specializate de prelucrare a produselor nelemnoase unde se pot preda acestea și datorită faptului că aceste produse sunt perisabile, iar măsurile care trebuie luate pentru conservarea acestora sunt urgente, duce la realizarea unor controale a căror rezultate nu sunt cele preconizate.

Exploatarea resurselor naturale, reprezentate de fructe de pădure, ciuperci și plante medicinale, exercită o presiune care, în condițiile unei legislații permisive preponderent neadecvate reglementării acestor activități, ca și a dificultăților de punere a ei în aplicare, poate să ducă la diminuarea acestor resurse. În situația unor studii de evaluare a impactului activității asupra mediului realizate superficial de către firmele din domeniu, aceste activități de colectare, achiziționare, comercializare a fructelor de pădure, ciupercilor, plantelor medicinale etc., ar putea conduce, pe viitor, la afectarea gradului de conservare al habitatelor din care acestea sunt colectate.

Ca și rezultat în cursul anului 2018, în urma acțiunilor demarate în acest sens la punctele de achiziție din locul numit Grinzi, județul Cluj, s-a constatat existența deșeurilor rezultate în urma activităților de achiziție fructe de pădure, ciuperci, plante medicinale. Agenții economici care desfășoară activități de colectare/recoltare au fost avertizați în vederea igienizării locației, iar cu ocazia altei acțiuni s-a constatat că aceste deșeuri nu au fost evacuate, cu toate ca aceasta condiție este specificată ca și condiție obligatorie în avizul emis de APNA, fapt pentru care au fost aplicate 5 sancțiuni contravenționale conform OUG 57/2007 Art. 53 alin. 1 lit. M, cu o valoare de 15.000 lei.

1.3.2.5 Supravegherea și controlul activităților de exploatare a resurselor minerale

În anul 2015, în urma verificărilor au fost constatate încălcări ale legislației cu privire la exploatarea de resurse minerale în perimetrul carierei de piatră Mătișești, administrată de SC King Stone SRL. Neregulile constatate sunt nerespectarea condițiilor impuse în avizul APNA numărul 95/RA/11.09.2009 privind modul și tehnologiile de exploatare a resurselor minerale, precum și reducerea suprafeței fondului forestier. Din datele deținute de APNA fondul forestier care face obiectul ocupării ilegale este în administrarea OS Valea Arieșului, D.S Alba. În cursul lunii noiembrie reprezentanți ai APNA împreună cu reprezentanți ai OS Valea Arieșului și D.S Alba au verificat dacă suprafața pe care este amplasată cariera este proprietate publică de stat administrată de D.S Alba, O.S Valea Arieșului. În urma verificărilor s-a constatat că, fondului forestier care face obiectul ocupării nu este în administrarea D.S Alba, acesta fiind în proprietatea comunei Horea, administrat de OS Horea-Apuseni.

Față de cele prezentate mai sus corpul pază a verificat periodic în cursul anului 2018 dacă pe suprafața carierei de la Mătișești sunt desfășurate activități de exploatare resurselor minerale constatându-se faptul că în cursul anului 2018 nu au fost demarate activități de exploatare.

1.3.3. Supravegherea și controlul activităților de turism

Privind supravegherea și controlul activităților turistice pe parcursul anului 2018 împreună cu reprezentanți ai Inspectoratelor de Jandarmi aferente județelor peste care se suprapun ariile naturale protejate administrate în perioada iunie-august au fost întreprinse un număr de 44 patrule privind limitarea/stoparea activităților de campare în afara locurilor special amenajate, aprinderea focului, accesul cu mijloace motorizate, accesul în mediul subteran, depozități necontrolate de deșeuri.

Agenții de teren au efectuat verificări ale respectării condițiilor contractuale referitoare la administrarea peșterilor turistice amenajate din județul Alba de către Primăria Comunei Gârda de Sus și a Peșterii Urșilor de la Chișcău, județul Bihor, fiind vizate aspecte privind respectarea programului și a regulilor de vizitare, gestionarea deșeurilor și corectitudinea eliberării билетelor de vizitare, astfel s-a constatat faptul că numărul de turiști care au vizitat aceste obiective este în scădere față de anul 2017.

În cursul anului 2018 agenții de teren au efectuat patrule privind verificarea condițiilor impuse prin avizele eliberate de către APNA pentru 14 evenimente desfășurate pe suprafața ariilor naturale protejate administrate. Având în vedere solicitările Cluburilor de Speologie fie pentru activități de turism speologic, cercetare, ture de explorare, au fost organizate acțiuni de verificare a condițiilor impuse în avizul APNA.

Ca urmare a verificărilor realizate la nivelul anului 2018 de corpul Pază a constatat faptul că odată cu terminarea lucrărilor la principale căi de transport, aflusul de turiști este în creștere. Astfel un exemplu ar fi zona Padiș - Glăvoi, unde datorită faptului că nu există locuri special amenajate pentru campare, un management al deșeurilor adaptat nevoilor actuale ale zonei, amplasarea corturilor, vetrelor de foc sunt aleatorii, ducând astfel la pericolul apariției de noi locații de depozități de deșeuri și altor presiuni care pun în pericol capitalul natural al ariilor naturale protejate administrate, fapt pentru care în urma controlului comun cu reprezentanți din cadrul Gărzii Naționale de Mediu – Serviciul Comisariatului Județean Bihor, care a avut loc în cursul lunii septembrie, ca urmare a unei sesizări prezidențiale s-a interzis activitățile de campare, activitățile de picnic și orice alte activități în zona de protecție integrală a Parcului Natural Apuseni din Poiana Glăvoi, locul "La Grajduri", până la trecerea acestei suprafețe din Zona de Protecție Integrală în Zona de Dezvoltare Durabilă, răspunderea privind ducerea la îndeplinire a măsurii fiind în sarcina UAT Pietroasa.

Ca și rezultat în urma patrulelor efectuate au fost întocmite 38 procese verbale de constatare și sancționare a neregulilor constatate, fiind aplicate sancțiuni în cuantum de 25.000 lei.

1.3.4. Colaborarea cu alte instituții ale statului, servicii publice, organizații neguvernamentale

Pe parcursul anului 2018 reprezentanți ai APNA au participat la o serie de acțiuni comune în colaborare cu reprezentanți ai Poliției Române (13 acțiuni), Inspectoratele de Jandarmi Bihor, Alba și Cluj (54 acțiuni), Gărzii Naționale de Mediu, Comisariatele Județene Bihor, Alba, Cluj, (4 acțiuni), Garda Forestieră Bihor (4 acțiuni) și 32 acțiuni cu alte instituții (ocoale silvice, primării, consilii județene, cluburi speologice, ONG-uri etc.)

1.3.5. Probleme actuale în organizare și funcționare

- mijloacele de deplasare insuficiente (autoturisme de teren, atv-uri, snowmobile) care să acopere nevoile de deplasare dacă ne referim la numărul de unități necesare și a faptului că în urma contractului de administrare numărul 132/19.11.2014 încheiat cu Regia Națională a Pădurilor – Romsilva , suprafața administrată de APNA a crescut cu aproximativ 20.000 hectare. De aceea ne vom menține în continuare preocupările pentru achiziția de autovehicule care corespund din punct de vedere tehnic și funcțional nevoilor noastre.

- dotările insuficiente cu echipamente folosite în munca de teren cum ar fi aparate foto, camere foto/video de monitorizare, aparate GPS, aparate telefonice utilizate în activitățile de monitorizare, control, supraveghere activități desfășurate pe suprafața ariilor naturale protejate. Ne propunem ca aceste dotări să fie substanțial îmbunătățite prin valorificarea tuturor oportunităților de asigurare a resurselor financiare necesare unor astfel de achiziții.

- legislație permisivă neadecvată la specificul ariilor naturale protejate, astfel propunem ca prin viitoarele modificări ale OUG 57/2007 să se țină cont de introducerea mai multor articole la capitolul sancțiuni care să poată fi aplicate și în domeniul vânătorii, pescuitului, desfășurarea de activități comerciale, nerespectarea condițiilor specifice la punerea în valoare a arboretelor și la exploatarea masei lemnoase, recoltarea de produse nelemnoase specifice fondului forestier, etc.

- lipsa unui model tip de Proces Verbal de Constatare și Sancționare a Contravențiilor aprobat printr-un act normativ, care în mod obligatoriu ar trebui să aibă serie și număr, iar hârtia utilizată să fie autocopiativă.

- comunicarea slabă între factorii interesați și alte instituții ale statului privind reglementarea activităților desfășurate pe suprafața ariilor naturale protejate cum ar fi utilizarea teritoriului, exploatarea masei lemnoase, activitățile de pășunat și cele de întreținere a pajiștilor, spații de campare, etc.

1.4. Managementul datelor

Aspectele privind managementul datelor presupune colectarea de informații din teren cu ajutorul echipamentelor din dotare (GPS-uri, palmtop-uri, laptop de teren, telefoane mobile cu senzor GPS) într-un format compatibil cu sistemul GIS, prelucrarea acestora și corelarea/integrarea în baza de date a APNA care cuprinde o gamă largă de informații, structurate pe categorii relevante din punct de vedere al managementului ariilor naturale protejate.

Pe parcursul anului 2018 principalele date spațiale colectate în acest mod vizează observații asupra faunei/florei/ habitatelor, menționate și la capitolul privind inventarierea și cartarea, respectiv informațiile rezultate din activitatea de supraveghere și paza, privind localizarea construcțiilor ilegale identificate, a depozitelor ilegale de deșeuri și a neregulilor din domeniul silvic.

De asemenea se preiau datele geospațiale din cadrul documentațiilor depuse la APNA în vederea obținerii avizelor (planuri de situație, piese desenate din planuri de amenajarea teritoriului sau amenajamente ale fondului forestier, etc.). Aceste date sunt folosite ca date suport suplimentare. Acest aspect reprezintă o activitate discontinuă și furnizează date în special privind proprietatea și administrarea terenurilor și modul de utilizare a acestora. În cursul anului 2018 au fost integrate în baza de date noi date cu privire la situația a 51 de amplasamente care fac referire la solicitări de avizare a construcțiilor pentru diverse proiecte, construcții și reabilitări de rețele de infrastructură și activități și evenimente. În ceea ce privește utilizarea resurselor naturale, în anul 2018 au fost preluate date din cele 7 amenajamente silvice și 1 amenajament pastoral care au fost supuse procedurii de avizare.

1.5. Reintroducerea speciilor dispărute

Nu este cazul în anul 2018.

1.6. Reconstrucție ecologică

Nu este cazul în anul 2018 pentru PNA și siturile Natura 2000 conexe.

1.7. Implementarea setului de măsuri minime de conservare, respectiv a planului de management

Programul de activitate pentru anul 2018 al personalului APNA s-a desfășurat în conformitate

cu Planul de lucru anual, care transpune prevederile propunerii de Plan de management. Prin activitățile curente, personalul APNA a pus în practică mare parte din măsurile prevăzute în seturile minime de măsuri de conservare a habitatelor și speciilor de interes comunitar prezente în PNA, și siturile Natura 2000 conexe.

Printre aceste activități se numără:

- avizarea planurilor, proiectelor, activităților de pe raza PNA, siturilor Natura 2000 conexe, cu impunerea unor condiții specifice, conform seturilor minime de măsuri de conservare pentru habitate și specii;
- controlul, monitorizarea implementării planurilor, proiectelor, derulării activităților de pe teritoriul PNA și siturile Natura 2000 conexe;
- monitorizarea depozitării deșeurilor;
- controlul, monitorizarea activităților de management forestier;
- controlul, monitorizarea activităților de pășunat;
- controlul, monitorizarea activităților turistice;
- controlul, monitorizarea, interzicerea activităților, altele decât cele prevăzute în OUG nr.57/2007 cu modificările și completările ulterioare în zonele de protecție strictă și integrală;
- aplicarea măsurilor pentru asigurarea managementului conservării habitatelor și speciilor.

P2. TURISM

2.1. Infrastructură de vizitare

Există un sediu administrativ și de vizitare și 3 centre de vizitare realizate prin proiectul PHARE CBC „Culoar româno-maghiar pentru conservarea biodiversității”, care deservește Parcul Natural Apuseni, după cum urmează:

- Centrul Administrativ și de Vizitare – sediul al APNA situat în localitatea Sudrigiu, județul Bihor, în cadrul căruia în anul 2018 au fost realizate lucrări de investiții constând în construirea magaziei de lemne, precum și lucrări de reparații la clădire rezultate în urma incendiului produs în data 14.11.2017;
- Centrul de vizitare Gârda – Arieșeni, situat pe DN 75, între localitățile Arieșeni și Gârda de Sus, pentru partea sudică a PNA, în cadrul căruia în anul 2018 au fost efectuate lucrări de reparații și întreținere, în vederea desfășurării corespunzătoare a activității;
- Centrul de vizitare Padiș, situat în vecinătatea Cantonului Silvic Padiș, pentru partea centrală a PNA, în cadrul căruia în anul 2017, au fost executate lucrări de întreținere și reparații în vederea asigurării unui climat optim pentru desfășurarea activităților în interiorul centrului;
- Centrul de vizitare Doda Pili, situat în localitatea Doda Pili, pentru partea nord-estică a PNA, în cursul anului 2018 a beneficiat de lucrări de reparații și întreținere, astfel încât activitățile la centrul de vizitare să se desfășoare în condiții optime;
- Centrul de vizitare Cefa, realizat în proiectul Phare CBC “Culoar româno-maghiar pentru conservarea biodiversității” pentru Parcul Natural Cefa, aflat până în anul 2018 în patrimoniul APNA, a fost predat către RNP Romsilva, Direcția Silvică Bihor.

Pe teritoriul ariilor naturale protejate există un număr de 33 trasee turistice omologate cu o lungime totală de 499,6 km, iar în anul 2018 au fost efectuate acțiuni de igienizare pe o lungime de 32 km.

Panourile de informare turistică sunt amplasate în ariile naturale protejate administrate, în special în zonele cheie și cu aflux mare de turiști și sunt realizate de către APNA din resurse proprii, prin proiectele derulate sau în colaborare cu parteneri sau din sponsorizările obținute de la diferite persoane juridice.

În zone de interes turistic, științific, zone sensibile, căi de acces din PNA sunt instalate un număr de 7 panouri de intrare în parc. Există amplasate în teren un număr de 160 de panouri informative, de conștientizare, de avertizare etc., din care 22 au fost instalate în cursul anului 2018, iar cele deteriorate/vandalizate au fost reparate sau înlocuită informația, după caz.

Pe parcursul anului 2018 a fost refăcut în totalitate panoul de intrare în PNA în zona Prislop pe marginea DJ 108, și parțial panoul de intrare în PNA în zona Crucea Iancului. Alte panouri au fost refăcute la Runcu Ars, barajul de plutărit Obârșia Someșului Cald, Stațiunea Fântânele, Pietrele Albe și Valea Stanciului.

În luna iulie 2018 a fost refăcută în totalitate structura de lemn și finalizată montarea panoului de informare din imediata apropiere a cantonului silvic din Glăvoi, iar în luna octombrie a fost refăcut panoul de pe traseul turistic Cetățile Rădesei - Cheile Someșului Cald, deoarece suportul din lemn se afla în stare avansată de degradare, putând fi utilizată doar informația aferentă acestuia.

2.2. Servicii, facilități de vizitare și promovarea turismului

În cadrul centrelor de vizitare ale Parcului Natural Apuseni, precum și la punctele de informare turistică se promovează și se oferă informații relevante despre obiectivele turistice de interes situate în ariile naturale protejate administrate.

În prezent există 7 puncte de informare turistică pe teritoriul ariilor naturale protejate, realizate și administrate de administrațiile publice locale, care sunt amplasate în următoarele locații:

- Localitatea Gârda de Sus - Comuna Gârda de Sus - Județul Alba;
- Localitatea Ghețari - Comuna Gârda de Sus - Județul Alba,
- Platoul Călineasa - Comuna Gârda de Sus - Județul Alba;
- Localitatea Scărișoara - Comuna Scărișoara - Județul Alba;
- Localitatea Sohodol - Comuna Albac - Județul Alba;
- Localitatea Nucet - Județul Bihor;
- Localitatea Beliș - Comuna Beliș - Județul Cluj.

Centrul Administrativ și de Vizitare Sudrigiu, Centrul de vizitare Gârda – Arieșeni, Centrul de vizitare Padiș, Centrul de Vizitare Doda Pili, cât și punctele de informare turistică au rol de informare a vizitatorilor, membrilor comunităților locale, creând o punte relațională între aceștia și APNA.

În Centrul Administrativ și de Vizitare de la Sudrigiu au fost organizate ședințe și întâlniri de lucru, activități în parteneriat cu factorii interesați care desfășoară activități pe teritoriul ariilor naturale protejate.

Având în vedere numărul mare de avize emise de către APNA în anul 2018 pentru lucrări de construcții/investiții în vederea realizării de spații de cazare și alimentație publică pe teritoriul ariilor naturale protejate sau limitrofe acestora, se poate conchide că numărul acestora este în ascendență, comparativ cu anii anteriori.

Personalul din cadrul APNA a inventariat în anul 2018, 60 de pensiuni / hoteluri / restaurante / moteluri / etc. situate pe suprafața ariilor naturale protejate și în apropierea acestora, inventarierea va continua și în anul 2019.

În zona de dezvoltare durabilă a activităților umane a Parcului Natural Apuseni, precum și în locațiile Poiana Glăvoi, Valea Sighiștelului, intravilan Padiș, intravilan Ic Ponor, intravilan Gârda de Sus există spații de campare, dar care nu sunt amenajate în mod corespunzător și nu dispun de toate facilitățile necesare. De-a lungul timpului, APNA, cu ocazia participării la întâlnirile de lucru pe tema turismului și dezbaterile cu factorii interesați, precum și la evenimentele organizate în comunitățile locale sau în alte locații, și-a exprimat acordul și susținerea pentru realizarea demersurilor legale în vederea amenajării și funcționării în condiții optime a spațiilor de campare.

De asemenea, proprietari de pensiuni și localnici oferă locuri de campare pe terenurile proprietate privată, situate în intravilanul localităților.

În anul 2018, personalul APNA a efectuat lucrări de întreținere a punctului de belvedere situat în parcare limitrofă DN 75, pe sectorul de drum Băița – Vârtop.

Servicii de ghidaj/însoțire a vizitatorilor sunt oferite de către APNA, în mod direct prin intermediul unui ghid autorizat și în baza unui contract de comision semnat între părți, numai la Peștera Ghețarul de la Vârtop. Personalul de teren din cadrul APNA au efectuat activități de îndrumare sau ghidaj la centrele de vizitare ale Parcului Natural Apuseni, dar și cu ocazia desfășurarea acțiunilor de verificare și control în teren.

Pe parcursul anului 2018, reprezentanții APNA au desfășurat activități de informare a turiștilor, a comunităților locale și a altor factori interesați care au constat în susținerea de prezentări și distribuirea de materiale promoționale, având ca scop promovarea turismului în ariile naturale protejate. Din resurse financiare proprii, APNA a realizat materiale informative și de promovare a Parcului Natural Apuseni, respectiv 3000 de pliante în limba română și în limba engleză, precum și 700 de pliante și 200 de broșuri din fondurile alocate în cadrul proiectului Eco Karst.

Cu fiecare ocazie, reprezentanții APNA au promovat imaginea Parcului Natural Apuseni, ținând cont și de faptul că începând cu anul 2009 administrația parcului a obținut recunoașterea Parcului Natural Apuseni ca Destinație Europeană de Excelență, EDEN de către Comisia Europeană.

Având în vedere faptul că APNA a încheiat un parteneriat pe tema turismului cu S.C. Carpatic Fun S.R.L., aceasta a reprezentat Parcul Natural Apuseni la Întrunirea Destinațiilor EDEN din Romania, organizată în perioada 20-23 septembrie 2018 la Suceava.

De asemenea, în anul 2018 a fost asigurată în permanență mentenanța și actualizarea paginii web a APNA: <http://www.parcapuseni.ro> și a paginii de Facebook a Parcului Natural Apuseni, cu informații specifice din domeniul turismului, rezultate obținute ca urmare a acțiunilor desfășurate de către personalul APNA, precum și alte informații de interes public.

2.3. Managementul vizitatorilor

În cadrul centrelor de vizitare ale Parcului Natural Apuseni, personalul APNA a oferit vizitatorilor informații despre cele mai importante obiectivele turistice care pot fi vizitate, starea traseelor turistice și gradul de dificultate al acestora și activități turistice permise pe suprafața ariilor naturale protejate.

În anul 2018, reprezentanții APNA au aplicat chestionare destinate persoanelor care au vizitat ariile naturale protejate, cu scop de monitorizare a turiștilor. Acest chestionar cuprinde 12 întrebări cu una sau mai multe variante de răspuns, referitoare la numărul de persoane din care este format grupul, perioada sejurului în zonă, serviciile de cazare folosite, obiectivele pe care doresc să le viziteze, numărul de vizite în Parcul Natural Apuseni, sursele de informare cărora se datorează cunoașterea și deplasarea în zonă, atracțiile turistice cele mai importante, activități preponderente practicate în zonă, produse și/sau servicii achiziționate din zonă, servicii necesare pentru îmbunătățirea calității sejurului în zonă, elemente care influențează negativ turismul în zonă, intenționarea de a reveni în zonă.

Turiștii care vizitează ariile naturale protejate sunt atrași în special de relieful spectaculos, de frumusețea și unicitatea peisajelor și de fenomenele carstice deosebite. Cei mai mulți turiști prezenți în aceste zone sunt români, urmași de cetățeni străini din state cum ar fi Ungaria, Polonia, Cehia, Slovacia, Franța, Germania, Italia, precum și Israel, Australia, Canada.

În timpul iernii afluxul de turiști este concentrat în zona pârtiilor de schi din județul Alba, iar în ariile naturale protejate situate pe teritoriul județului Cluj, se înregistrează în sezonul estival un număr considerabil de turiști care practică turismul de weekend.

În ariile naturale protejate administrate, în funcție de anotimp se practică mai multe activități turistice precum: drumeții montane, ciclism, vizitarea peșterilor (speoturism), canioning, cățărare, rafting, călărie, înot, ski alpin sau de tură. Pe perioada anului 2018, acestea au fost supravegheate în mod continuu de către personalul de teren din cadrul APNA, ca urmare a verificărilor și patrulelor efectuate individual sau în comun cu autoritățile cu atribuții de control, având ca obiectiv asigurarea respectării legislației în domeniu, de către persoanele aflate în ariile naturale protejate în vederea prevenirii unor daune și efecte negative asupra capitalului natural.

Conform raportărilor transmise în anul 2018 de către persoanele juridice cu care APNA are încheiat contract de administrare în parteneriat pentru peșterile cu infrastructură de vizitare situate pe teritoriul ariilor naturale protejate, 82960 de persoane au vizitat peșterile Ghețarul de la Scărișoara și Poarta lui Ionele și 108838 de persoane au vizitat Peștera Urșilor – Chișcău. Peștera Ghețarul de la Vârtop este administrată în mod direct de către APNA care oferă și servicii de ghidaj, nu are infrastructură de vizitare, promovându-se astfel ecoturismul și a fost vizitată în anul 2018 de către 2728 de persoane.

P3. CONȘTIENTIZARE, CONSERVARE TRADIȚII ȘI COMUNITĂȚI LOCALE

3.1. Tradiții și comunități

Cea mai reprezentativă și specifică datină a locuitorilor din zona Munților Apuseni este organizarea târgurilor anuale în zonele locuite precum și în zonele muntoase în timpul verii.

Printre cele mai cunoscute târguri anuale se numără *Târgul lemnarilor editia a XXIII - a*, care s-a organizat în perioada 18-19 august 2018 în satul Mățișești, comuna Horea, județul Alba și *Târgul de la Călineasa* asemănător ca specific celui de pe Muntele Găina, organizat în luna iulie în fiecare an, acestea având o importanță deosebită pentru comunitățile din zonă și care evocă spiritul moșilor.

În perioada 28-30 septembrie 2018, Consiliul Județean Alba a organizat în localitatea Albac, Târgul Național de Turism Rural de la Albac, ediția a XIV-a – unicul târg de turism rural din Transilvania, la care APNA a participat cu un stand de prezentare al parcului, unde au fost distribuite persoanelor interesate o gamă variată de pliante, postere, materiale informative despre obiectivele turistice situate în ariile naturale protejate și importanța acestora.

Având în vedere faptul că APNA a fost gazda evenimentului din perioada 24 – 27.09.2018, organizat în cadrul proiectului Eco Karst, la Hotel Four Seasons din Satul de Vacanță Vârtopeș, aceasta a invitat ansamblul folcloric Zestrea Buduresei pentru a susține un spectacol dedicat în principal, reprezentanților instituțiilor din străinătate, parteneri în proiect, cu scopul de a evidenția și promova obiceiurile și datinile locale.

APNA a participat la expoziția “Vestul Sălbatic” - *Patrimoniul natural și cultural al ariilor naturale protejate din vestul României* organizată în perioada 01.11.2018 - 30.11.2019, la Muzeul Național al Banatului din Timisoara. În cadrul acestui vernisaj, APNA a expus o serie de materiale reprezentative pentru Parcul Natural Apuseni, printre care un tulnic și două manechine echipate cu costume populare specifice din *Țara Moșilor*, pliante și postere ce conțin informații relevante despre floră și faună, peisaje unice, obiective turistice importante situate pe teritoriul Parcului Natural Apuseni.

În anul 2018 au fost organizate și târguri periodice în comunitățile locale situate în Parcul Natural Apuseni, care au avut scop comercial și de promovare a produselor tradiționale confecționate în aceste zone. Cu ocazia organizării acestor târguri, localnicii din județul Alba (moșii) au posibilitatea să comercializeze ciubere, greble, donițe și diferite produse artizanale cum ar fi tulnicele, confecționate cu atâta măiestrie în așa numita *Țara Moșilor*, iar cei din județul Bihor (crișenii), fructe, legume, țesături și obiecte ceramice caracteristice zonei Beiușului.

În vederea conservării tradițiilor și păstrarea obiceiurilor străvechi din aceste zone geografice, reprezentanții APNA sprijină și participă în mod constant la organizarea acestor manifestări tradiționale.

3.2. Conștientizare și comunicare

În anul 2018, activitatea de conștientizare și comunicare s-a concretizat prin acordarea de unui interviu televizat de către directorul APNA și publicarea un număr de 21 de articole în presa scrisă, toate având ca scop promovarea imaginii ariilor naturale protejate, precum și de informare a publicului cu privire la acțiunile derulate în vederea protejării capitalului natural al acestor arii naturale protejate.

Cu ocazia desfășurării unor acțiuni de instalare a vegetației forestiere în fondul forestier denumită „*Împreună reîmpădurim Parcul Natural Apuseni*”, APNA a transmis o serie de comunicate de presă prin care s-a urmărit informarea publicului cu privire la scopul derulării acestor acțiuni, respectiv creșterea nivelului de conștientizare a comunităților locale, în special a tinerilor

din aceste comunități, privind importanța pădurilor în menținerea unui mediu adecvat în vederea dezvoltării durabile a comunităților locale, precum și dezvoltarea unei atitudini civice prin care să se asigure o contribuție constantă la protecția și conservarea capitalului natural al Parcului Natural Apuseni.

Directorul APNA, specialistul IT/ GIS și șeful pazei au participat în perioada 19 - 22 februarie 2018, la întâlnirea de lucru organizată la Parcul Național Bukk din Ungaria în cadrul proiectului „Ecosystem services of karst protected areas - driving force of local sustainable development (Serviciile ecosistemice ale ariilor protejate carstice - forță motrice a dezvoltării durabile locale.

În perioada 12 - 16 martie 2018, directorul parcului, specialistul IT/ GIS, șeful pazei și biologul, au participat la întâlnirea de lucru organizată la Parcul Național Tara din Serbia în cadrul proiectului „Ecosystem services of karst protected areas - driving force of local sustainable development (Serviciile ecosistemice ale ariilor protejate carstice - forță motrice a dezvoltării durabile locale.

Reprezentanții APNA au participat în perioada 21 - 23 martie 2017, la ședința de lucru pe tema pădurilor virgine organizată de WWF România în localitatea Moeciu din județul Brașov.

În perioada 16 - 17 aprilie 2018, 2 rangeri din cadrul APNA au participat la cursul de instruire „Managementul forestier responsabil pentru gestionarea faunei”, organizat de către ProPark în localitatea Moneasa, județul Arad.

În data de 18 aprilie 2018 la sediul CAV Sudrigiu a fost organizată întâlnirea de lucru cu experți în turism în cadrul proiectului Eco Karst, la care au fost prezenți 8 participanți reprezentând operatori turistici, ghizi montani și de aventură respectiv unități de cazare.

În cadrul CAV Sudrigiu, în data de 20 aprilie 2018 a avut loc ședința de lucru în proiectul Eco Karst privind capacitatea de producție a pajiștilor și a fânețelor. La această ședință au participat 12 persoane care își desfășoară activitatea în domeniul creșterii animalelor pe suprafața Parcului Natural Apuseni, reprezentanți ai unor societăți comerciale, asociații de crescători și composesorate.

În data de 25 aprilie 2018 s-a desfășurat întâlnirea privind serviciile ecosistemice de furnizare de produse forestiere nelemnoase și plante fito-terapeutice în cadrul proiectului Eco Karst. La această întâlnire au participat 8 persoane, reprezentanți ai unor companii care colectează și procesează aceste resurse de pe suprafața Parcului Natural Apuseni.

Directorul APNA, specialistul IT/ GIS și șeful pazei, în perioada 07 - 11 mai 2018, au participat la întâlnirea de lucru organizată la Parcul Natural Notranjska din Slovenia în cadrul proiectului „Ecosystem services of karst protected areas - driving force of local sustainable development (Serviciile ecosistemice ale ariilor protejate carstice - forță motrice a dezvoltării durabile locale.

În perioada 21 - 22 mai 2018, 2 persoane din cadrul APNA au participat la cursul de instruire „Managementul ariilor protejate și asigurarea conectivității ecologice”, organizat de către ProPark în localitatea Șoimuș, județul Hunedoara.

Cu ocazia desfășurării evenimentului "Ziua Europeană a Parcurilor" organizat sub sloganul stabilit de Federația EUROPARC „Moștenirea culturală: este în natura noastră!”, în perioada 22-24 mai 2018, în cadrul Parcului Național Călimani din localitatea Șaru Dornei, județul Suceava, APNA a fost reprezentată de către director și contabil șef, directorul APNA susținând una din cele 3 prezentări ale administrațiilor de parcuri, cu titlul „Parcul Natural Apuseni – Moștenirea culturală”, de asemenea au fost prezentate pe suport grafic materiale informative, imagini specifice, precum și produse tradiționale din arealul Parcului Natural Apuseni.

În perioada 25 - 29 mai 2018, directorul APNA a participat la evenimentul International Parks Festival organizat la Parcul Natural Valle Lambro din Italia, cu scopul de a stabili noi colaborări, susținerea unei prezentări și promovarea imaginii Parcului Natural Apuseni.

APNA a participat prin reprezentanții săi, la întâlnirile de lucru din data de 18 mai 2018 în Satul de vacanță Vârtop și din data de 29 mai 2018 în Satul de vacanță Boga, organizate de către Agenția de Management al Destinației Bihor privind Strategia de dezvoltare a turismului în județul

Bihor.

În cadrul proiectului Eco Karst, în data de 07 iunie 2018 a avut loc ședința de lucru cu factori interesați la Hotel Four Seasons din Satul de Vacanță Vârtop, județul Bihor. Obiectivul principal al ședinței de lucru a fost prezentarea conceptului de servicii ecosistemice la reprezentanții comunităților locale și ai autorităților publice locale și regionale din apropierea Parcului Natural Apuseni și sensibilizarea participanților la importanța evaluării serviciilor ecosistemice și recunoașterea acestora ca sprijin pentru dezvoltarea economică durabilă. De asemenea, a fost prezentat un alt concept cheie pentru proiectul Eco Karst și anume modelul de afacere pro-biodiversitate.

În perioada 19 - 20 iunie 2018, un salariat al APNA a participat la cursul de instruire "Managementul responsabil a terenurilor agricole", organizat de către ProPark în localitatea Moneasa, județul Arad.

Directorul APNA a participat în perioada 04 – 05 iulie 2018 la întâlnirea de lucru organizată în cadrul evenimentului *Balkan Cavers Camp 2018*, organizat de către Federația Română de Speologie în localitatea Baru Mare, Județul Hunedoara, cu scopul îmbunătățirii relațiilor de colaborare între APNA și FRS.

Ziua Internațională a Rangerilor, 31 iulie 2017, a fost marcată de către APNA prin desfășurarea de către rangerii APNA a unor activități de *informare a comunităților* și realizarea de fotografii aferente acestei activități, precum și a fotografiei de grup cu rama ZIR (Ziua Internațională a Rangerilor). Aceste materiale au fost publicate pe pagina de facebook a Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva și pe pagina de facebook a Parcului Natural Apuseni.

Personalul APNA a participat în perioada 17-19 august 2018, la evenimentul Smida Jazz Festival în localitatea Smida, comuna Beliș, Județul Cluj, organizat de Asociația Transylvanian Cultural Development în parteneriat cu S.C. Smiro Tour S.R.L., S.C. Smiro Activ S.R.L. și APNA. Cu această ocazie APNA a amplasat un stand unde au fost oferite informații și materiale informative despre ariile naturale protejate administrate, celor peste 10000 de participanți pe parcursul celor 3 zile de festival. Această acțiune a fost foarte apreciată de către participanții la eveniment.

În perioada 07 – 09 septembrie 2018, s-a organizat în localitatea Beliș (zona dâmbul Ungurilor), prima ediție a evenimentului „*Festivalul Dacilor*” unde au participat aproximativ 500 de persoane, iar personalul din cadrul APNA au oferit informații și au distribuit materiale informative despre ariile naturale protejate administrate în cadrul standului de prezentare amenajat în acest scop.

În perioada 24 – 27 septembrie 2018, APNA a fost gazda și coorganizator împreună cu Serviciul Forestier Sloven la a 4-a ședință a Comitetului de Conducere a proiectului Eco Karst. Evenimentul a fost organizat la Hotel Four Seasons din Satul de Vacanță Vârtop, la care au participat 41 de persoane, reprezentând cele 12 instituții partenere în proiect. Cu această ocazie au fost prezentate rezultatele obținute până în prezent pe parcursul perioadei a 3-a de implementare și planificarea activităților viitoare și au fost organizate vizite de studiu pe suprafața Parcului Natural Apuseni cu rolul de a prezenta participanților specificul economiei locale, punctele tari și punctele slabe ale zonei și de a evalua potențialul de înființare de afaceri pro-biodiversitate.

În cadrul proiectului Eco Karst a fost organizată ședința de lucru cu factorii interesați la Hotel Four Seasons din Satul de Vacanță Vârtop în data de 15 noiembrie 2018, cu scopul realizării unei analize aprofundate a oportunităților de afaceri din Parcul Natural Apuseni, identificate la ședința de lucru din luna iunie și de a determina potențialul lor să devină Afaceri Pro-biodiversitate (PBB). Au fost prezenți 50 de participanți, inclusiv personal al APNA, precum și reprezentanți ai partenerilor de proiect, ai întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri) locale care operează în domeniul produselor forestiere nelemnoase, a plantelor fito-terapeutice, a turismului și a prelucrării lemnului, reprezentanți ai composesoratorilor și ai asociațiilor de proprietari din domeniul creșterii animalelor. De asemenea, au fost prezenți și personal din cadrul ocoalelor silvice aflate în subordinea Regiei

Naționale a Pădurilor – Romsilva și ai ocoalelor silvice private, precum și reprezentanții UAT-urilor situate pe teritoriul ariilor naturale protejate .

În perioada 26 - 28 noiembrie 2018, reprezentanți ai APNA au participat la un schimb de experiență organizat de către Ministerul Agriculturii la Budapesta în Ungaria.

Agenții de teren din cadrul APNA au participat la evenimentele desfășurate pe parcursul anului 2018 pe suprafața ariilor naturale protejate, având ca scop sprijinirea, supravegherea și nu în ultimul rând verificarea respectării condițiilor impuse în avizele emise pentru desfășurarea diferitelor activități educative, sportive și culturale, cum ar fi:

- “Escalada pe gheață la Cascada Valul Miresei”, organizat de S.C. Infotabere S.R.L.;
- “Cupa Beliș” - atelaje canine ediția a III – a, organizat de Asociația House of Happy Living
- „Serbările Zăpezii 2018”, în Satul de Vacanță Vârtop, eveniment organizat de Autoritatea Publică Oraș Nucet;
- “Trofeul Jnepenilor“, organizat de către Asociația pentru Tineret Sport Turism și Ecologie Jnepenii în parteneriat cu APNA;
- Telekom Sport Transilvania Rally powered by Ford 2018, a doua etapă în cadrul Campionatului de Raliuri Dunlop, organizat de CS Motorhome Napoca Rally Team;
- Realizarea unei filmări la Cascada Vălul Miresei pentru filmul artistic “Pup-o, mă!”, de către S.C. Videomix Online Services S.R.L.;
- Festivalului MTB, concurs de biciclete și alergare în localitatea Dealu Botii organizat de Clubul Sportiv Sport 4 You;
- Competiții sportive “*Triatlon Beliș ediția a 3-a*” și “*Maraton înot Beliș ediția a 3-a*” organizat de către Asociația Sportivă de Înot Clubul Orca în parteneriat cu APNA;
- Evenimentul *Start Smida Trail Run* organizat de către Clubul Sportiv Athletic Cluj în parteneriat cu APNA;
- Exercițiul Național Salvaspeo în Peștera Cetățile Ponorului organizat de către Asociația Salvatorilor Montani Bihor;
- Concurs de pescuit cu muscă artificială “Păstrăvul de Aur 2018” pe râul Someșul Cald, zona Doda Pili – Ic Ponor organizat de Asociația Aqua Transilvae Club;
- Stagiul de formare nivel TSA1 și TSA2 organizat de către Asociația Română de Educație Speologică;
- Școala Națională de Speologie – ediția a XXVIII - a în zona Padiș, organizată de către Asociația Română de Educație Speologică;
- Concursul de înot Open Water Sport4You (Traversarea Lacului Beliș), organizată de Clubul Sportiv Sport 4 You;
- “Apuseni Ultra Race” (competiție de maraton) - startul în comuna Arieșeni și finalul în stațiunea Muntele Băișorii, organizată de Clubul Artenis;
- Concurs de alergare montană Runsilvania Wild Race în zona Răchițele cu start și sosire în Poiana Susman organizată de către Clubul Ecologic Transilvania;
- Downhill Vârtop, competiție de mountain bike - startul în Vârful Galisoara și finalul la baza părții Piatra Grăitoare organizată de Asociația Resurselor Educative, Umanitare și Sportive;
- Tabăra MASH - Medical Adventure School în Holiday, ediția a 28-a, în zona Glăvoi, organizată de către Asociația Serviciul pentru Asistență în Situație Specială (SARTISS),

precum și alte concursuri de alergare montană, enduro, caiac, raliu, pescuit, activități speologice, teambuilding sau activități de colectare și transport a deșeurilor de pe teritoriul ariilor naturale protejate.

3.3. Educație ecologică

APNA a realizat în anul 2018 o serie de activități de educație ecologică și prezentări adresate

elevilor, studenților și personalului didactic din cadrul unor instituții de învățământ preuniversitar și universitar din țară, membrilor comunităților locale, cât și turiștilor care au vizitat ariile naturale protejate. În cadrul acestor acțiuni au fost abordate diverse teme de interes, cum ar fi: capitalul natural, promovarea imaginii ariilor naturale protejate, specificul și importanța acestora, modul de gestionare a deșeurilor, integritatea peisajului, prevederi legislative în domeniul protecției mediului, metode de poluare și efectele lor asupra biodiversității.

Reprezentanții APNA au efectuat în anul 2018 acțiuni de identificare a deșeurilor abandonate și de igienizare a zonelor afectate, cu sprijinul comunităților locale, elevilor, studenților și a altor factori interesați. În acest sens, autoritățile publice responsabile au fost informate despre managementul defectuos al deșeurilor existente pe teritoriul ariilor naturale protejate, cu scopul adoptării măsurilor necesare pentru reducerea impactului semnificativ negativ asupra speciilor și habitatelor, pe care îl poate produce depozitarea necontrolată a deșeurilor.

În perioada 20 – 21 aprilie 2018, agenții de teren au efectuat o acțiune de igienizare pe Valea Gârda Seacă și în zona Straja, împreună cu un grup de 21 de localnici din satul Gârda de Sus și beneficiari de ajutor social din cadrul Primăriei Gârda de Sus.

În data de 19 iulie 2018, la inițiativa APNA în colaborare cu Colegiul Național Mihai Viteazul din București s-a desfășurat o acțiune de igienizare în zona de campare Glăvoi la care au participat un număr de 65 de elevi și 11 cadre didactice din cadrul instituției de învățământ menționată anterior, precum și de la Colegiul Național Matei Basarab din București, Colegiul Național Sfântul Sava din București, Colegiul Național Emanuil Gojdu din Oradea, Colegiul Național Emil Racoviță din Cluj-Napoca, Colegiul Național Militar Ștefan cel Mare din Câmpulung Moldovenesc și Școala Gimnazială Constantin Brâncuș din Cluj-Napoca. Cu ocazia derulării acestei activități, au fost colectați un număr de aproximativ 75 de saci de 100 litri cu deșeuri.

S.C. Smiro Tour S.R.L. în parteneriat cu APNA au organizat în data de 28 iulie 2018 o acțiune de igienizare în zona Smida și zona Doda Piliu, la care au participat 20 de salariați ai firmei Bosch România din județul Cluj, angajați ai SmidaPark, precum și reprezentanții APNA și care au colectat un număr de 32 saci de 120 l de deșeuri. La finalul acțiunii aceștia au fost ridicați de către firma de salubritate S.C. Italmoda S.R.L. și transportați la punctul de colectare autorizat.

În data de 05 august 2018 s-a desfășurat o acțiune de igienizare organizată de către Clubul Sportiv Athletic Cluj în colaborare cu Administrația Parcului Natural Apuseni în zona localității Smida, continuând pe traseul Calea Oilor și pășunea Terpeș, precum și pe drumul spre Giurcuta de Sus până în culmea Scorușet, la care au participat 15 persoane din partea Clubului Sportiv Athletic Cluj și 5 agenți de teren ai APNA. În urma acțiunii au fost colectați 40 saci de 120 l de deșeuri care au fost ridicați și transportați la punctul de colectare autorizat, de către firma de salubritate S.C. Italmoda S.R.L. din localitatea Huedin.

În data de 08 septembrie 2018, s-a desfășurat o acțiune de igienizare în zona Padiș - Vărășoia, județul Bihor, organizată de APNA în parteneriat cu S.C. Faist Mekatronic S.R.L. la care au participat un număr de 44 persoane adulte și 12 copii. În urma acțiunii a rezultat o cantitate de 65 saci menajeri de 200 litri cu deșeuri, care au fost transportate la punctul de colectare autorizat din Oradea.

APNA în colaborare cu S.C. Connectronics Romania S.R.L. din Oradea a derulat în data de 15 septembrie 2018 o acțiune de igienizare de-a lungul drumului național DN 57, sector Băița – Vârtop, la care au participat un număr de 28 de adulți și 8 copii, de unde s-au colectat aproximativ 7 tone de deșeuri, care ulterior au fost transportate la punctul de colectare autorizat.

APNA a continuat în anul 2018, să realizeze acțiuni de educație forestieră în colaborare cu ocoalele silvice din subordinea Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva împreună cu elevii din comunitățile locale situate pe teritoriul ariilor naturale protejate. Aceste acțiuni denumite “*Împreună reîmpădurim Parcul Natural Apuseni*”, au constat în instalarea vegetației forestiere în fondul forestier proprietatea publică a stalului administrată de către Regia Națională a Pădurilor – Romsilva și au avut ca scop creșterea nivelului de conștientizare a comunităților locale, în special a

tinerilor din comunitățile locale, cu privire la importanța pădurilor în menținerea unui mediu adecvat în vederea dezvoltării durabile a comunităților locale, precum și dezvoltarea unei atitudini civice prin care să se asigure o contribuție constantă la protecția și conservarea capitalului natural al Parcului Natural Apuseni. Totodată, s-a urmărit continuarea realizării programelor de educație forestieră, fiind un argument în plus pentru adoptarea noului slogan al Regiei Naționale a Pădurilor - Romsilva : *Contează pentru viitor!*

În acest sens, APNA a organizat și desfășurat următoarele:

APNA în colaborare cu Ocolul Silvic Beliș din cadrul Direcției Silvice Cluj și Școala Gimnazială „Avram Iancu” Beliș a organizat în data de 21 aprilie 2018 acțiunea *“Împreună reîmpădurim Parcul Natural Apuseni”* în zona denumită *Pârâul Morii*, la care au participat 32 de elevi însoțiți de cadre didactice din cadrul Școlii Gimnaziale „Avram Iancu” Beliș, personalul APNA și al Ocolului Silvic Beliș și au fost plantați 334 de puiți din speciile molid și brad.

La inițiativa APNA în parteneriat cu Ocolul Silvic Gârda din cadrul Direcției Silvice Alba și Școala Gimnazială „Emil Racoviță” Gârda de Sus s-a realizat în data de 25 aprilie 2018 acțiunea *“Împreună reîmpădurim Parcul Natural Apuseni”* în zona bazinului superior al văii Ordâncușa, unde au fost plantați un număr de 250 puiți din speciile molid și larice, de către cei 24 de elevi însoțiți de cadre didactice din cadrul Școlii Gimnaziale „Emil Racoviță” Gârda de Sus, personal al APNA și al Ocolului Silvic Gârda, prezenți la această activitate.

În data de 26 aprilie 2018, APNA în colaborare cu Ocolul Silvic Sudrigiu din cadrul Direcției Silvice Bihor și Orașul Nucet prin Centrul Național de Informare și Promovare Turistică Nucet, Școala Gimnazială “Georgiu Popa” Câmpani, Școala Gimnazială nr. 1 Lunca, Școala Gimnazială Nr. 1 Nucet a organizat acțiunea *“Împreună reîmpădurim Parcul Natural Apuseni”* în zona *“Șaua Ponița”* la cumpăna dintre Valea Luncșoara și Valea Cobleș. La acțiune au participat 45 de elevi însoțiți de cadre didactice din cadrul unităților de învățământ menționate mai sus, precum și personalul APNA și al Ocolului Silvic Sudrigiu și au fost plantați un număr de 385 puiți din specia molid.

În data de 27 aprilie 2018, la inițiativa APNA în parteneriat cu Ocolul Silvic Huedin din cadrul Direcției Silvice Cluj și Școala Gimnazială Răchitele s-a desfășurat acțiunea *“Împreună reîmpădurim Parcul Natural Apuseni”* în zona denumită *Valea Stanciului*, la care au participat 16 elevi, cadre didactice și personal din cadrul APNA și Ocolul Silvic Huedin și au fost plantați de un număr de 250 puiți din specia molid.

Ziua Europeană a Parcurilor sărbătorită în fiecare an în data de 24 mai, a fost marcată în Parcul Natural Apuseni, în anul 2018, prin desfășurarea de activități educative având ca teme: „Rolul și importanța pădurii” și “Importanța ariilor naturale protejate”. Acțiunile derulate de către APNA în colaborare cu Școala Gimnazială Nr. 1 Rieni au constat în parcurgerea traseului tematic *Șesul Padiș-Amfiteatrul Boga*, unde au fost prezentate informații referitoare la caracteristicile zonei Padiș, respective inversiunile de vegetație și ceața “padișană”, animalele și plantele din zonă, fenomenele carstice. Totodată, la Centrul de Vizitare Padiș al Parcului Natural Apuseni reprezentanții APNA au susținut o serie de prezentări și exerciții practice specifice tematicii alese. La eveniment au participat 31 de elevi însoțiți de cadre didactice și personal din cadrul APNA, care la final au oferit diplome de participare și premii tuturor elevilor prezenți.

APNA în calitate de partener a participat prin reprezentanții săi, în perioada 21-24 iunie 2018 la tabăra de pescuit la muscă pentru copii pe Someșul Cald organizată de S.C. Transilvania Amadou S.R.L. în vederea urmăririi obiectivelor principale ale proiectului demarat în anul 2016 *“Proiect în vederea dezvoltării turismului durabil bazat pe pescuitul la salmonide cu muscă artificială pe Valea Râului Someșul Cald”*. În cadrul acestei tabere a fost susținută o prezentare adresată copiilor din comunitățile locale prezenți la activitate, în care au fost oferite informații despre Parcul Natural Apuseni și siturile Natura2000 administrate, despre bazinul Someșului Cald și Lacul de acumulare Fântânele, precum și despre fauna piscicolă prezentă pe cursul râului Someșul Cald.

O parte dintre reprezentanții S.C. Faist Mekatronic S.R.L. prezenți la acțiunile de igienizare

din zona Padiș în data de 08 septembrie 2018, împreună cu copiii au parcurs traseul tematic Pietrele Boghii, unde agenții de teren le-au oferit informații despre importanța și rolul pădurii, precum și a ariilor naturale protejate.

Personal din cadrul APNA a sprijinit elevii Școlii Gimnaziale „Emil Racoviță” Gârda de Sus privind înscrierea și pregătirea eseurilor pentru concursul „Romania Mea” organizat de către un post de televiziune național, la care au participat un număr de 4 elevi, care ulterior au fost selectați să petreacă o vacanță de 7 zile în Delta Dunării.

În anul 2018, la centrele de vizitare ale Parcului Natural Apuseni, personalul APNA a susținut o serie de prezentări adresate elevilor, studenților și altor categorii de vizitatori, cu scopul cunoașterii capitalului natural și al managementului ariilor naturale protejate și pentru promovarea imaginii parcului ca Destinație Europeană de Excelență (EDEN):

- 26 martie 2018 - prezentare la care au participat 10 turiști spanioli în cadrul CAV Sudrigiu;
- 21 aprilie 2018 - prezentare la care au participat 70 de turiști care au vizitat Parcul Natural Apuseni în colaborare cu Agenția de Management al Destinației Bihor, realizată în cadrul CAV Sudrigiu;
- 17 mai 2018 - prezentare destinată unui grup de 12 turiști englezi în cadrul CV Doda Pili;
- 19 mai 2018 - prezentare destinată unui grup de 60 de elevi de la Colegiul Național „Avram Iancu” Câmpeni în cadrul CV Gârda-Arieșeni;
- 31 mai 2018 - prezentare destinată unui grup de studenți anul III Silvicultură, Facultatea de Horticultură, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară Cluj - Napoca în cadrul CV Doda Pili;
- 08 iunie 2018 - prezentare destinată unui grup de 50 de studenți de la Facultatea de Construcții și Arhitectură, Universitatea din Oradea în cadrul CAV Sudrigiu;
- 21 iunie 2018 - prezentare destinată unui grup de 22 de elevi din București în cadrul CV Gârda-Arieșeni;
- 05 iulie 2018 - prezentare pentru un grup de 18 elevi de la Seminarul Teologic din Sibiu și Seminarul Teologic din Cluj în cadrul CV Doda Pili;
- 06 iulie 2018 - prezentare pentru un grup de 12 studenți de la Facultatea de Studii Europene, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj - Napoca, în cadrul CV Doda Pili;
- 18 septembrie 2018 - prezentare destinată unui grup de elevi de la Seminarul Teologic Cluj-Napoca în cadrul CV Doda Pili;
- 24 octombrie 2018 - prezentare destinată unui grup de studenți de la Facultatea de Geografie, Universitatea Babeș Bolyai din Cluj – Napoca în cadrul CV Gârda-Arieșeni.

Pe perioada anului 2018, personalul APNA a oferit informații și suport în limita de competență, tuturor persoanelor fizice sau juridice, care au solicitat sprijinul instituției pentru implementarea de proiecte sau desfășurarea de activități pe teritoriul ariilor naturale protejate administrate, cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

P4. MANAGEMENT ȘI ADMINISTRARE

4.1. Echipament și infrastructură de funcționare

Echipament și infrastructura	Valori în lei, pentru:		Sursa investitiei
	2017	2018	
Total construcții, din care:	4.670.205	4.094.640	
DRUM ACCES LA CENTRUL DE VIZITA	57.947	0	fonduri PHARE CBC
CENTRU DE VIZITARE CEFA	568.171	0	fonduri PHARE CBC
CENTRU DE VIZITARE PADIS	1.056.151	1.056.151	fonduri PHARE CBC
CENTRU DE VIZITARE DODA-PILII	584.610	584.610	fonduri PHARE CBC
CENTRU DE VIZITARE GARDA-ARIESENI	698.655	698.655	fonduri PHARE CBC
CENTRU ADMIN.SI DE VIZITARE SUDRIGIU	1.706.352	1.706.352	fonduri PHARE CBC
RACORD ELECTRIC SUBTERAN CEFA	22.346	0	fonduri PHARE CBC
RACORD ELECTRIC SUBTERAN SUGRIGIU	22.312	22.312	fonduri PHARE CBC
RACORD ELECTRIC CV PADIS	14.953	14.953	fonduri proprii
USA și GARD DE FIER	11.607	11.607	
Echipamente tehnologice	175.870	175.870	fonduri PHARE CBC
Mijloace de transport, din care:	983.631	228.701	
AUTOVEHICUL SPECIAL N2G-MERCEDES	754.930	0	fonduri PHARE CBC
AUTOTURISM LADA NIVA	30.148	30.148	fonduri PHARE CBC
OPEL VIVARO	58.901	58.901	fonduri PHARE CBC
DACIA DUSTER LAUREATE 15 110 E5 4X4	66.106	66.106	fonduri proprii
DACIA DUSTER LAUREATE 15 110 E5 4X4	73.546	73.546	
Mobilier,aparatura,birotica	1.304.025	1.304.025	fonduri PHARE CBC
TOTAL GENERAL	7.133.731	5.803.236	

4.2. Personal de conducere, coordonare, administrare

În conformitate cu contractul de administrare a PNA și a siturilor Natura 2000 ROSPA0081 Munții Apuseni-Vlădeasa, ROSCI0002 Apuseni și ROSCI0016 Buteasa, înregistrat la APNA cu nr. 2056/19.11.2014 structura de personal minimă aprobată se structurează după cum urmează: 6 persoane la birou, respectiv 13 agenți de teren / rangeri. Datorită mișcărilor de personal (demisii, angajări) numărul acestora a fluctuat, însă cu toate acestea administrația a manifestat o preocupare continuă pentru asigurarea ocupării în întregime a întregii scheme de personal aprobate conform contractului de administrare. Începând cu anul 2018 structura de personal a fost completată prin suplimentare cu un post de consilier juridic cu normă întreagă, astfel situația sintetică la nivelul anului 2018 este prezentată în tabelul următor:

Numar total de personal, din care:	201
	20
Personal de birou	7
Personal de teren	13

În cadrul APNA, având în vedere că nu există posturi în structura de personal pentru sarcinile privind SSM, PSI, mecanizare, achiziții publice, administrare infrastructură (inclusiv clădiri) ele au fost atribuite șefului pazei și agenților de teren, activitățile aferente acestora fiind realizate suplimentar, pe lângă cele principale, conform fișei postului. Totodată, activitatea de secretariat a fost îndeplinită de către specialistul în educație ecologică, iar în ce privește activitățile de avizare (preluarea și verificarea dosarelor depuse, cererea de informații suplimentare, încadrarea legală, întocmirea avizelor) acestea au fost realizate în colaborare de către 4 salariați ai APNA, în funcție de specificul dosarelor.

4.3. Documente strategice și de planificare (stadiul de realizare a regulamentului, planului de management, a unor proiecte cu finanțare europeană/alte surse de finanțare care vizează aria naturală protejată)

Denumire document/proiect

Stadiul de realizare

Planul de management al Parcului Natural Apuseni și a siturilor Natura 2000: ROSCI0002 Apuseni, ROSCI0016 Buteasa și ROSPA0081 Munții Apuseni – Vlădeasa

A fost finalizat în cadrul proiectului PHARE CBC „Culoar româno-maghiar pentru conservarea biodiversității” în luna iunie 2006.

A fost reavizat de către Consiliul Științific și Consiliul Consultativ de Administrare al PNA în anul 2008, fiind retransmis pentru aprobare de 2 ori în același an, în urma corespondenței pe această temă cu autoritatea națională responsabilă.

Începând cu anul 2010, bugetul a fost reevaluat în cadrul proiectului GEF-UNDP „Îmbunătățirea Sustenabilității Financiare a Sistemului de Arie Protejate din Carpați”, astfel încât datele rezultate din acest proiect sunt utilizate în revizuirea propunerii de plan de management.

Începând din anul 2011 a fost propus Planul de Amenajare a teritoriului Zonal – Parcul Natural Apuseni, jud. Alba, finalizat în 2012, prin care s-au stabilit limitele intravilanelor din PNA pe teritoriul jud. Alba și s-au corectat în GIS limitele acestor intravilane, ulterior transpuse în Planul de management al PNA ca zone de dezvoltare durabilă.

Pe parcursul anului 2012 a fost supus analizei APNA și CȘ revizuirea Planului Urbanistic General al comunei Beliș, situată integral în parc, fiind transpuse pentru prima dată limitele zonelor de intravilan în GIS și corelate cu zonele de dezvoltare durabilă așa cum au fost transpuse în propunerea de plan de management.

În anul 2016 a fost întocmită propunerea de Plan de management al Parcului Natural Apuseni și a siturilor Natura 2000: ROSCI0002 Apuseni, ROSCI0016 Buteasa și ROSPA0081 Munții Apuseni – Vlădeasa, cu consultarea Consiliului Consultativ de Administrare și avizat de către Consiliul Științific. Ulterior a fost transmis către Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor și către Agenția Națională pentru Protecția Mediului, în vederea aprobării acestuia, conform prevederilor noului contract de administrare.

În anul 2017 propunerea de Plan de management al Parcului Natural Apuseni și a siturilor Natura 2000: ROSCI0002 Apuseni, ROSCI0016 Buteasa și ROSPA0081 Munții Apuseni – Vlădeasa se afla încă pe procedura de reglementare a Agenției pentru Protecția Mediului Cluj.

În anul 2018 propunerea de Plan de management al Parcului Natural Apuseni și a siturilor Natura 2000: ROSCI0002 Apuseni, ROSCI0016 Buteasa și ROSPA0081 Munții Apuseni – Vlădeasa a primit avizul de mediu emis de către Agenția pentru Protecția Mediului Cluj și a fost transmis spre Agenția Națională pentru Arie Naturale Protejate.

Regulamentul Parcului Natural Apuseni, al siturilor de importanță comunitară ROSCI0002 Apuseni, ROSCI0016 Buteasa, al ariei de protecție specială avifaunistică ROSPA0081 Munții Apuseni – Vlădeasa și al ariilor naturale protejate de interes național cu care se suprapun

Regulamentul Parcului Natural Apuseni, al siturilor de importanță comunitară ROSCI0002 Apuseni, ROSCI0016 Buteasa, al ariei de protecție specială avifaunistică ROSPA0081 Munții Apuseni – Vlădeasa și al ariilor naturale protejate de interes național cu care se suprapun a fost finalizat în anul 2016, iar în urma consultării cu membrii Consiliului Consultativ de Administrare și a avizării de către Consiliul Științific, acesta s-a transmis pentru aprobare Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, precum și Agenției Naționale pentru Protecția Mediului.

În anul 2017 Regulamentul Parcului Natural Apuseni, al siturilor de importanță comunitară ROSCI0002 Apuseni, ROSCI0016 Buteasa, al ariei de protecție specială avifaunistică ROSPA0081 Munții Apuseni – Vlădeasa și al ariilor naturale protejate de interes național cu care se suprapun a fost transmis Agenției Naționale pentru Arie Naturale Protejate în vederea aprobării.

În anul 2018 Regulamentul Parcului Natural Apuseni, al siturilor de importanță comunitară ROSCI0002 Apuseni, ROSCI0016 Buteasa, al ariei de protecție specială avifaunistică ROSPA0081 Munții Apuseni – Vlădeasa și al ariilor naturale protejate de interes național a fost avizat de către Agenția Națională pentru Arie Naturale Protejate și a fost transmis spre aprobare către Ministerul Mediului.

În anul 2018, RNP Romsilva - Administrația Parcului Natural Apuseni R.A. a încheiat în total un număr de 40 acorduri de parteneriat și protocoale de colaborare pentru diverse domenii de activitate, dintre care 16 cu instituții de învățământ, 4 cu administrații publice locale și județene, 11 cu organizații neguvernamentale și 9 cu societăți comerciale și alte entități care au desfășurat activități pe teritoriul ariilor naturale protejate administrate.

RNP Romsilva - Administrația Parcului Natural Apuseni R.A. deține calitatea de partener în proiectul „Ecosystem services of karst protected areas – driving force of local sustainable development” (Serviciile ecosistemice ale ariilor protejate din zone carstice - forța motrice a dezvoltării durabile locale), acronimul ECO KARST, proiect cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională în cadrul programului Interreg – Programul Transnațional Dunărea. Perioada de implementare a proiectului este 01.01.2017 - 30.06.2019.

4.4. Instruire personal

Agenții de teren au fost instruiți de către biolog și șeful pazei referitor la modul de organizare și derulare a activităților de evaluare a speciilor de faună, cu preponderență de carnivore mari (urs, lup, râs și pisică sălbatică) precum și a speciilor de cervide pentru care s-au derulat acțiunile de teren în vederea evaluării efectivelor în fondurile cinegetice care se suprapun total sau parțial pe teritoriul PNA. De asemenea, s-a explicat modul de utilizare a fișelor de monitorizare și inventariere pentru unele specii de plante și faună din PNA și siturile Natura 2000 administrate.

Responsabilul IT/GIS a realizat instructaje pentru agenții de teren referitoare la modul concret de înregistrare a locației și a datelor din teren cu echipamentele GPS din dotare, telefoanele mobile dotate cu sistem GPS, precum și referitoare la raportarea corectă a coordonatelor.

Au fost organizate instructaje periodice pe tematici specifice privind sănătatea și securitatea muncii, prevenirea și stingerea incendiilor, legislația din domeniul conservării naturii în vigoare, cunoașterea și conservarea patrimoniului natural.

Șeful pazei monitorizează permanent aparițiile sau modificările actelor normative publicate în Monitorul Oficial, acestea fiind comunicate personalului APNA. Cu ocazia ședințelor lunare au fost prelucrate studii de caz privind constatarea faptelor care au un impact asupra capitalului natural și cultural al ariilor naturale protejate administrate de APNA.

Șeful pazei și specialistul în tehnologia informației au participat în cursul lunii decembrie 2018 la un curs privind utilizarea programelor GIS în managementul ariilor naturale protejate.

4.5 Bugetul asigurat pentru administrarea ariei naturale protejate, pentru anul în care se face raportarea (valoarea cheltuielilor efectuate în folosul ariei, valoarea tarifelor încasate)

Analiza cheltuielilor efectuate de APNA pe grupe de activități prevăzute în contractul de administrare, este redată în tabelul de mai jos:

-mii lei-

Denumire Activitate	Fonduri RNP	Alte Fonduri	Total	Ore Realizate
1.1. Cartare și inventariere	14,58	0,00	14,58	282
1.2. Monitorizare și statut de conservare	145,36	0,00	145,36	2811
1.3. Patrulare, implementare reglementări și masuri specifice de protecție	480,75	0,00	480,75	9296
1.4. Managementul datelor	46,97	0,00	46,97	908
1.5. Reconstrucție ecologică	0,0	0,00	0,0	0
Subtotal 1. Managementul biodiversității	687,67	0,00	687,67	13297
2.1. Infrastructura de vizitare	62,32	0,00	62,32	1205
2.2. Servicii de turism, informare, marketing și promovare	0,77	0,00	0,77	15
2.3. Managementul vizitatorilor	36,38	0,00	36,38	703
Subtotal 2. Managementul vizitatorilor	99,47	0,00	99,47	1923
3.1. Tradiții și comunități	0,00	0,00	0,00	0
3.2. Conștientizare publică și comunicare	23,79	0,00	23,79	460
3.3. Educație ecologică	3,84	0,00	3,84	74
Subtotal 3. Conștientizare publică, moștenire culturală, dezv. locală	27,63	0,00	27,63	534
4.1. Echipament și infrastructura de funcționare	655,43	12,8	668,23	12673
4.2. Personal conducere, coordonare, administrare	261,25	150,00	411,25	5052
4.3. Documente strategice și de planificare	69,99	0,00	69,99	1353
4.4. Instruire personal	26,56	67,2	93,76	513
Subtotal 4. Management și administrare	1.013,24	230,00	1.243,24	19592
Indirecte	0,00	0,00	0,00	0
Subtotal	0,00	0,00	0,00	0
Total general	1.828,00	111,8	1.302,5	35346

4.6. Bugetul alocat pentru anul 2019 (sursele de finanțare, valoare, activități propuse)

Denumire Activitate	Fonduri RNP	Alte Fonduri	Total
1. Managementul biodiversității			
1.1. Cartare și inventariere	15,01	0,00	15,01
1.2. Monitorizare și statut de conservare	149,58	0,00	149,58
1.3. Patrulare, implementare reglementări și măsuri specifice de protecție	494,69	0,00	494,69
1.4. Managementul datelor	48,33	0,00	48,33
1.5. Reconstrucție ecologică	0,00	0,00	0,00
Subtotal 1. Managementul biodiversității	707,61	0,00	707,61
2. Managementul vizitatorilor			
2.1. Infrastructura de vizitare	64,13	0,00	64,13
2.2. Servicii de turism, informare, marketing și promovare	0,79	0,00	0,79
2.3. Managementul vizitatorilor	37,43	0,00	37,43
Subtotal 2. Managementul vizitatorilor	102,35	0,00	102,35
3. Conștientizare publică, moștenire culturală, dezvoltare locală			
3.1. Tradiții și comunități	0,00	0,00	0,00
3.2. Conștientizare publică și comunicare	24,48	0,00	24,48
3.3. Educație ecologică	3,95	0,00	3,95
Subtotal 3. Conștientizare publică, moștenire culturală, dezvoltare locală	28,43	0,00	28,43
4. Management și administrare			
4.1. Echipament și infrastructură de funcționare	674,44	1578,00	2252,44
4.2. Personal conducere, coordonare, administrare	268,83	97,00	365,83
4.3. Documente strategice și de planificare	72,02	0,00	72,02
4.4. Instruire personal	27,32	91,00	118,32
Subtotal 4. Management și administrare	1042,61	1766,00	2808,61
Indirecte	0,00	0,00	0,00
Subtotal	0,00	0,00	0,00
Total general	1881,00	1766,00	3647,00

Director,
Alin Marius MOȘ

